

KLÓFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIREDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyitlár sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELKÖLÖS SZERKESZTŐ:
Staubert József.

Csütörtök, szeptember 10.

Mai számunk főbb közleményei:

Vészrejelések: Úres ijesztgetések.
Csanádmegye delletje.
A város közgyűlése.
A király elutazott.
A Jugend becsenpészése.
Lefutás után.
A lövészek ünnepe.
Samolen Tóni Ujjalun.
A Központi szálló eladása.
A vár-híd szelvénye.
Pólláradt katonák.
Véres munkástüntetés Nagyváradon.
Leleplezett léverseny-eset.
Tárcsa: Az özvegy. Írta: Alphonse Daudet.
Regény-Csarnok: A teltekek kincse. Írta:
Ritt Gyula.

Úres ijesztgetések.

Arad, szeptember 9.

A ma lefolyt városi közgyűlés egyik szónoka a Maros-hidak kérdése alkalmából kifejezést adott abbéli aggodalmának, hogy az Ó- és Ujarad közötti szorosabb összeköttetésből csak Ujaradnak volna haszna, míg ellenben Ó-Arad gyöngülne, és hogy éppen ezért a vashid-építéssel egyidejűleg a két város egyesítésének is meg kell történnie. Annyi föltétlenül igaz, hogy a két város egyesítése mindenképpen kívánatos volna, és pedig nem egyoldalul az egyik, hanem mind a kettőnek érdekében, sőt minden nagyobb kockázat nélkül azt is bátran lehetne állítani, hogy ezzel az egyesítéssel Ujarad többet nyerne, mint idősebb és nagyobb testvére.

De nem minden tanuság nélkül való

annak a legendának a hosszú élete és öröksége e öbukkanása, valahányszor Arad forgalmának a vashid által való kibővítése napirendre kerül, és a mely arról mesél, hogy az összeköttetéssel Arad vesztené. A kik ismerői, sőt — bármi csekély mértékben, több lelkesedés, mint hatással — tényezői is voltunk az Ujaraddal való összeköttetés kérdésének fölmerülése és a megvalósulás küszöbéig való fejlődésének, tudjuk, hol mikor, miért és kik által lett ez a képtelen mese kitálva és a hiszékeny lelkek megtévesztése és megriasztására terjesztve. Sok elensége volt és talán még van is a két város vashid által való összekapcsolásának, és mivel a viszonyok kedvező kialakulása folytán nyilvánvalóvá lett, hogy a hidak létesítése anyagi áldozatokkal nem jár, azt a mesét találták ki, hogy a kis hal megeszi a nagyot, hogy egy kis szomszéd község magába olvasztja az Alföld egyik legnagyobb s legélénkebb forgalmu metropoliszát.

Akik ezt a mesét célzatosan terjesztik, azokkal nincs mit szóba állanunk, talán ezek már régen is háttérbe vonultak, vagy megszűntek érdekellentéteik vagy aggodalmaik, melyek náluk nagyszabású vállalat irányában fenállottak. De az általuk szárnyra bocsájtott abszurd legenda fennmaradt, terjedt és ma sokan, kik számot tesznek városunk ügyeinek intézésében, egész komolyan és jóhiszeműleg azon aggodnak, hogy akkor, ha egyszer a vashid megépül, az óriási nagy és gazdag Ó-Arad átvándorol lassankint a spenóttermelő Uj-

arad porába és sarába és — vasárnapi mulatóiba.

Ezt az aggodalmat vetette alapjául a mai közgyűlés fönt említett szónoka abbéli nemzeties és egyébként egészen méltányos és észszerű követelésének, hogy Ujarad egyesítsék Ó-Araddal. Erre az utóbbira fektette bizonyára a súlyt, a másik az alkalmul szolgált ok volt, melyet aligha komolyan vehetett.

Mert hát utóvégre is alig szorul bizonyításra, hogy egy nagy, terjeszkedő központ annál rohamosabban fejlődik, annál hamarabb és teljesbben hatása és forgalma körébe vonja a körülötte levő és többé-kevésbé sférájába eső vidékeket, községeket és mezővárosokat, mentül olcsóbb, könnyebb és rövidebb összeköttetésbe hozhatja azokat magával. Ez egy olyan sarkigazság, mely alól kivételt nem ismerünk és legkevésbé bizonyulna ilyen kivételnek Ujarad a vele határos nagyvárossal szemben.

Ha talán akadna is itt-ott egy-egy iparos vagy üzletember, ki odaát biztosabb megélhetést remélve átköltözne, azok ellenében jönnének mások, tehetősebb emberek mi hozzánk, kik a nagyváros nyújtotta tisztaság és kényelemért szívesen fizetnék a drágább lakást, ha innen végezhetnék — a kényelmes és rövid összeköttetés révén — ujaradi teendőiket. De nincs is okuk az aradi háztulajdonosoknak a felett aggodniok, hogy az olcsóbb ujaradi lakások a Maroson tulra csátítsák lakóikat. Isten óvjon mindenkit az olcsó kisvárosi lakásoktól, ezt ezer-meg-ezer-

Az özvegy.

Írta: Alphonse Daudet.

I.

Mesébe való a Sora grófné története. Mert csak mesében szeretnek úgy, ahogy ez a szép olasz asszony szeretett. Ne nevéssenek ki, drága hölgyeim, de ebben a mesében csak az igazság, hogy a contessa nem az opera hőstenor-ját, se a novellák dölceg dragonyosát, sőt nem is nagyvilági asszonyok valamelyik monoklis bálványát szerette, hanem az urát, — képzőjék hölgyeim, az urát!

Pedig a boldog férj akkor már nem is élt. Amikor a grófot olmos pecséttel lezárták a koporsóba, a szép asszony is belétemetkezett üres nagy termébe és nem bocsátott többé magához senkit. Hosszu haját tövig lenyíratta és és gyászos feketébe öltözött. Valóságos zárdává lett a díszes palota. És az a sápadt nagyszemű asszony úgy nézett ki benne, mint az örök fogadalomra készült apáca. . . . Az ura arcképe előtt töltötte napjait. Ebédhez kettőnek terítették és contessa Sora most is olyan gondosan elrendezte azt a másik terítéket, mintha csak arra várna, hogy Andre belépjen. Az előszobában mindent úgy hagytak, ahogy régente volt. A gróf kalapja, botja felöltöje a fogason volt. A dolgozószobáján se változtattak. A butorok a

régi rendben, az íróasztal fiokjai nyitva maradtak. A bus asszony csöndesen járt, a ruhája se suhogott hiszen a juponja is gyászszövetből volt.

Igy tartott ez két évig. A meghívókat viszszaütasította s a régi társaságból nem érintkezett mással, csak Ancelin bárónővel, aki néha néha eljárt hozzá. Hogy miért éppen vele, kérdik Ő azok csodálkozva. Igaz, hogy a bárónő egyáltalán nem tartozik aszentéletű teremtsékek közé és többet gondol a kacér flirtelésre, mint a gyászos özvegy megvigasztalására. De én jó Istenem, az ember sohse tudja, hogy miért rokonszenvez valakivel. Ancelin bárónőnek tetszett a tudat, hogy ő előtte nyitlak meg a grófi palota kapui, mindenki más előtt zárva maradtak az ajtók s első sorban a contessa szíve. A grófné viszont ismeretségek első percétől fogva nagyon megszerette az ájtatos tekintetű bárónőt, aki annyira ment álszenteskedésben, hogy egyházi dalokat énekelt gyászoló barátnőjével és arra is kész volt, hogy végighallgassa a gróf arcképe előtt a megboldogultnak szóló keserves tirádákat.

Mondom, így volt ez két esztendeig. A fájdalmas emlékezés megmaradt az özvegy szívében, de lenyírt selyemhaja ujra megnőtt, sápadt orcáiba visszatért az élet és a szeme sem volt többé homályos a könnyektől.

De ez korántsem jelentette a feledést, a miről senki sem volt jobb nem meggyőződve, mint

Ancelin bárónő unokaöccse, aki halálosan szerelmes volt az özvegybe és a kezére áhítozott. Persze sikertelenül. A bájos Niéce nagyon jól tudta, hogy a grófnő szívét most szerelmi ömlengésekkel nem lehet megközelíteni, sőt minden el van rontva, ha csak sejtené is, hogy valaki az ő drága ura örökébe akar lépni.

Csak csellel segíthetett.

Az ellen nem volt kifogása Sora grófnának, hogy a bárónő egy napon bevezette hozzá az unokaöccsét. Hideg, konvencionális volt a bemutatkozás. A grófnő előzékenyen fogadta ugyan a vendéget, de tartózkodással, elutasító udvariassággal. Ancelin bárónő csak mosolygott. Készen volt már a tervével és végre is hajtottta azt nemtelenül, de nyugodtan, hidegvérűen. Semmibe sem vette azt, hogy éppen olyan bűn, amire készül, akárcsak a legközönségesebb tolvaj.

Hát igen, lopott. A palotában szabadon járhatott, senki sem ügyelt rá. Bejuthatott a megboldogult dolgozószobájába is, ahol még azonosmód voltak a kulcsok a zárakon, ahogy a gróf utoljára hagyta. Könnyű volt ott a gróf életének holmi díszkrét emlékét föltalálni. A leveles doboz künn hevert, a grófnő sohse nyult hozzá. Szentségtörésnek tartotta volna kifürkészni a halott titkait.

A bárónő azonban nem riadt vissza semmitől. Kérített a dobozból egy zöld színű leve-

szer elsopánkodták azok, kiket hivataluk vagy egyéb életviszonyaik egy kisvárosba kényszerítettek költözködniök, és — bár Ujarad érdemeit távolról sem akarjuk érinteni — megvagyunk győződve, hogy ott is hamar megtelnének azok a lakások, melyek olcsóság és arányos kényelemben az aradiakkal vetekednének. Azonkívül ki vonhatná kétségbe, hogy a közvetlen közelség sűrűbben csábítaná át a kis szomszéd község lakosságát Aradra, hogy a nagyváros nyújtotta választékból elégítse ki igényeit.

Hogy Ujarad még több pénzt keresne az aradi piacon az ő terményeinek eladásából Hát ez áll, és ha megdolgoztak érte, és ha az aradi ember használhatja áruba bocsájtott holmijukat, akkor senki sem irigyelheti tőlük a megérdemelt jutalmat; de azért azt csak senki sem vitathatja el, hogy ha az ujaradi termelők a vashidon olcsóbban és könnyebben jöhetnek Aradra, akkor többet hoznak és azt olcsóbban adják, szóval bizonyos dolog, hogy amint a vashid a forgalomnak átadatnék, az aradi piacon az élelmiszerek olcsóbbakká lennének.

Azokat a többi és óriási horderejű előnyöket, melyekkel a tervezett összeköttetés Aradra nézve járna, ezuttal nem tartjuk alkalomszerűnek felsorolni, volt erről már itt is szó és majd rátérhetünk ismét. Most még csak annyit kívánunk megjegyezni, hogy az az ideális cél, mely Ujaradot közigazgatásilag is egyesíteni törekszik Araddal, semmi féle más intézkedés által oly rövid haladékkal és biztosan el nem éretik, mint az által, hogy a szomszéd városka előbb forgalmilag teljesen Aradba olvadjon. A fejlődés sorrendje az összekötő vashid, azután a közigazgatási egyesítés; ha az utóbbit akarjuk előbb s a másikká addig várunk, míg a közigazgatási egyesítés meg lesz, akkor a vashidat nem kapjuk meg — soha.

TÁVIRATOK.

A macedon zavarok.

Konstantinápoly, szept. 9. A porta ar. osztrák-magyar és orosz nagykövetségnek a ko-

mitébandák szervezetére, hadvezetésére és tevékenységére vonatkozó hosszabb memorandumot adott át. Monasztiri hírek szerint a következő intézkedéseket hajtják végre a lakosság megnyugtására; A már jelentett hivatalos kiáltványt mindenhol közhírré teszik. A török és görög előkelők és bizottságok mindenfelé utaznak, hogy a hegységbe menekült lakosságot visszatérésre bírják. Krusevóba, Ruiba, Rakovóba, Vlahoklisurára és egyéb helyekre hivatalos bizottságokat küldöttek, melyeknek az a céljuk, hogy a bandáktól és basibozukoktól elrabolt tárgyakat visszaszerezzék. A Krusevóból és annak vidékéről elrablott tárgyak és jószágok visszaszerzésekor eddig 5000 darab elrablott marhát hajtottak vissza. A kifosztogatott vidéki lakosság gabonát és ruházati anyagot kap.

Szófia, szept. 9. Itt az a hír terjedt el, hogy Sarafov Borist, a macedon forradalmi bizottság elnökét Monasztir közelében bérnyilkosok megölték.

Pestis Kinában.

London, szept. 9. A Standardnak azt jelentik Tiencinből, hogy Niucsungban kiütött a bubopestis. Vasárnap 13 haláleset fordult elő. Ugy látszik, hogy nincs egészségügyi rendőrségi ellenőrzés. A hullákat egyszerűen kidobták és temetetlenül hagyták.

Csanádmegye deficitje.

(Az egyszerűsítés bonyodalmai. — A törvénytelen virilitás.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Makó, szeptember 9.

Csanádmegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tartotta meg szeptember havi rendes ülését Meskó Sándor dr. főispán elnöklésével. Az ülésnek főérdeke ssége az alispán jelentése volt, amelyből tudomást szerzett a bizottság arról, hogy a vármegye — deficittel gazdálkodik. Igen, Csanádvármegyének 10.000 korona adóssága van, amelyet nem tud kifizetni, csak akkor, ha majd a törvényhatóság erre a célra újabb pótdót fog megszavazni, vagy ha a miniszter belátja, hogy ő az oka a deficitnek, az ugynevezett egyszerűsítés révén s részánja magát a vármegye dotációjának a felemelésére.

Az ülést Meskó Sándor dr. főispán 9 órakor nyitotta meg.

Ifj. Návay Lajos dr. alispán terjeszté először havi jelentését. A közigazgatás menete a múlt hóban a rendes volt. Több községben vizsgálatot tartott s a szükséges utasításokat megadta. Kiemelt a jelentés, hogy a vármegye deficittel adminisztrál s ennek oka az egyszerűsítés folytán beállott költségdöbblet. Ezzel a szomorú jelentéssel a bizottság elé kellett jönnie, mert ő már több ízben jelentette ezt a belügyminiszternek, sőt a főispán közbenjárását is kikérte, de bizony sem a felterjesztéseknek, sem a főispán közbenjárásának nem lett meg a kívánt eredménye, a miniszteriumból minde napig még csak válasz sem érkezett. A deficit az idő szerint 10.000 koronát tesz ki s miután nem akarja, hogy pótdó alakjában ezt a vármegye közönsége fizesse meg, kéri a bizottságot, hogy a vármegye dotációjának megfelelő felemeléséért írjon fel a miniszterhez, illetve támogassa az ő eddigi följáratait. Jelentésének másik fontos része a jövő évi virilisekre vonatkozik. A belügyminiszter egy legközelebb érkezett rendeletében arra utasít a bizottságot, hogy az 1904. évi törvényhatósági virillis tagokat az 1902. évi kimutatás alapján állítsa össze.

Justh Gyula nagyon szomorúnak tartja a helyzetet, amelybe a vármegye az egyszerűsítés révén került. Az alispán megtette a maga kötelességét, azt helyesli s a felirathoz hozzájárul már csak azért is, hogy a bizottság az alispán által felterjesztetteket megerősítse s annak mintegy nyomatékot adjon. A virilisek névjegyzékének összeállítása ellen azonban kifogása van, mert az 1902-ik évi kivétel alapján törvénytelen. Javaslatot nem tesz, mert a névjegyzék egybeállítása nem a bizottság dolga s nem tartozik hatáskörébe s nem utalhatja hatáskörébe még az a nagyon különös állapot sem, hogy január elsejével ex-lex állapotban lesz nemcsak az állam, hanem a megye is, amennyiben a törvényhatósági bizottság fele hiányzani fog.

Návay Lajos dr. alispán belátja, hogy a miniszter rendelete sérelmes, de a bizottság nem tarthatja meg annak végrehajtását, mert ez a törvényhatóság joga. Justh Gyula azonban — mint törvényhatósági tag — a főispánnál rendkívüli közgyűlés egybehívását kérhetné.

let, egy apró, szarkalásos betűkkel telerótt szerelmes írást, amelyen nem volt dátum. Az aláírás pedig csak ez: Philoméne. Igen, igen, ez jó lesz.

Selyemruhájába rejtette.

Meg se dobbant a szíve, amikor meg tette.

II.

Szegény kis grófné.

Másnap e szavakkal lépett be hozzá Acelin báróné.

— Kedvesem . . . nem is tudom, hogy kezdjem a dolgot . . . Egy levél . . .

— Nos, kedves barátnóm, micsoda levélről van szó?

— Bocsáss meg édes, bocsáss meg! . . .

— De hát mit bocsássak meg, az Isten szerelmére?

— A kíváncsiságomat . . . Az este egyedül voltam a férjed dolgozószobájában. A levél-dobozból egy zöldes, parfümös írás kukucskált ki . . .

— És te megnézted ugy-e? — szölt közbe az özvegy mosolygva.

— Hisz ez pompásan megy — gondolta magában a báróné — nem is haragszik.

És átnyújtotta a levelet.

— Visszaadom.

A grófné küzdött magával egy darabig, hogy megnézz-e, aztán . . . győzött a női kíváncsiság.

A báróné lélegzetét visszafojtva leste a hatást.

Lassan változott el a szép asszony arca. Először csak a meglepetés látszott vonásairól, majd a megdöbbenés és a harag, végül a sértett büszkeség, a lealázott szent büszkesége. Fölgrott. Erezte minden egyes idegét és dühe észrevehetően változott át gyűlöletté.

Megcsalták. Az az ember, akit őrk szenvedésre ítélte magát. Tán éppen akkor volt annál a másiknál, amikor ő epedve várta őt barátságos kis budoárjában! . . .

Tört, zúzott felindulásában. A becézett arképeket eltépte, a leveleket széthányta. Nem is volt kíváncsi a többi írásra. Eszeveszettségében nem gondolt többé másra, mint a bosszura.

Acelin báróné kéznél volt. Adta a jóakarát. És mintha csak jeladásra történt volna, megjelent a színtéren az unokaöcs . . .

. . . A boszu vitte hát a kesergő özvegyet a kuzin karjaiba. Ellenkezés nélkül lett annak az embernek a felesége, aki idegen volt reá nézve. Nem gondolt már meg semmit.

A szerelem fanatikusa volt.

Vagyis inkább a martirja.

III.

Már egy éve voltak házasság.

Mint egy márványszobor, olyan volt a szép asszony. Hideg és néma. Ha a férje meg akarta csókolni, minden izgalom nélkül engedte.

Boszujának élt.

Egy este látogatóban volt nála a jó rokon, a báróné.

A tüzhely mellett beszélgettek. Félix nem volt odahaza. A báróné többször megkezdett egy rejtélyes témát, de megint félbeszakította. Végre is erőtt vett magán.

— Boldog vagy? — kérdezte barátnőjétől.

— Boldog — felelete a fiatal asszony egykedvűen.

— Nos, akkor elárulok neked valamit.

És kacagva huzódott közelebb.

— Látod édes, ezt neked köszönheted.

Ha én közbe nem lépek és csellel nem vetelek volna rá, még mindig a gyászos özvegyesség unalmas napjaid élnéd.

— Miféle esetről beszélsz?

— Arról a levélről.

— Hát mi van azzal a levéllel?

— Hahaha! . . . Az a levél . . . Hahaha!

. . . Nem abból az időből való, mikor már a férjed volt . . .

— Nem?

— Bizony nem. Legénykorából . . . hahaha!

Sora ingerülten ugrott fel. Ujra keresztül ment a krízisen, amely a cselvetés alkalmával elfogta . . .

Amikor Félix belépett, Sora a szalon sarkába ült és sirt. A férje odament hozzá, Sora ridegen kiáltotta:

— Ne merjen többé hozzám nyulni, én újra az övé vagyok!

Justh Gyula szerint nem csak a törvényhatóságnak, hanem az alispánnak is joga van a törvényellenes miniszeri rendelet végrehajtását megtagadni.

Végül is az alispán jelentését tudomásul vette a bizottság, a belügyminiszeri rendeletre nézve pedig akként intézkedett, hogy azt a 8 nap múlva tartandó megyegyűlés elé fogja terjeszteni.

Kilátás van tehát arra, hogy a rendelet végrehajtását a vármegye közönsége egyhangúlag megtagadja.

A többi előadó szakjelentését vita nélkül vette tudomásul a bizottság, az ülés 12 óra után véget ért.

A város közgyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 9.

A nyári lanyhaság után a közgyűlési terembe életteli hangulat költözködött ma. A fürdőkön és faluzásokon felüdült városatyák nagy ambícióval vetették magukat a közügyekre, s ennek a nagy munkakedvnek tudható be talán, hogy majd minden pontnál szavazással döntöttek, tárgyalás nélkül pedig nem igen engedtek keresztül egy ügydarabot sem.

A leghosszabb vitát keltette a *vashid* s a *szepesi átirat* ügye, melyekről lapunk más helyén írunk. Ezek mellett fokozottabb érdeklődés kísért a segédtsízt-választást.

A közgyűlésről, mely közel esti hét óráig elnyúlt, tudósításunk a következő:

(A szabadkőművesek telke.)

Több kisebb jelentőségű ügy után az „*Összetartás*” szabadkőműves páholyának a város tulajdonához tartozó, 4549, 4550, 4551 helyrajzi számú, nagy-köruti telek fele részének megvétele iránti közismert kérvénye került sorra. Az ügyet ilyen formában már harmadszor tűzték napirendre. Eddig nem dönthettek, mert a városatyák nem voltak a városi törzsvagyon átruházásához szükséges számban jelen. Erre azután elhatározták, hogy most — a törvényhatósági bizottsági tagok számára való tekintet nélkül — döntenek a tárgyban. A tanács a kérelem teljesítését hozza javaslatba.

Boros Vida felszólal, hogy megokolja elutasító szavazatát. Mikor az egész telket ingyen kérték, azzal a feltétellel, hogy a terület a rajta lévő épülettel, majdan esetleg a városra száll vissza, a kérelem teljesítése mellett volt, most azonban, midőn a terület felének örök áron való átadásáról van szó, nem szavazhat mellette. A városnak nincs ajándékozni való telke.

Szalai Arnold dr.: A szavazáshoz akar szólni. Kéri a főispánt, hívja fel a törvényhatósági bizottság szabadkőműves tagjait, hogy maguk számára ne szavazzanak meg semmit.

Steiner Jakab: Egyszer, Salacz polgármester idejében is megtörtént, hogy az akkori főispán felszólította a lóvasut ügyében érdekelteket, hogy tartózkodjanak a szavazástól.

Deutsch Bernát: Bár ő nem szabadkőműves, de közbe kell szólnia. Elfelejtik, hogy itt nem üzletről, hanem jótékonyaságról van szó.

Urbán Iván főispán: Neki nincs joga kutatni, hogy valaki szabadkőműves-e vagy nem; itt törvényhatósági bizottsági tagokkal állunk szemközt. Elődje is csak erkölcsi szempontból tehetett az említett felszólítást, de a szavazás jogát nem vonhatta meg. Elrendeli a névszerinti szavazást.

Steiner Jakab: De mi történik a szabadkőművesekkel?

Urbán Iván főispán: Ha nem nyugszik bele a szavazásba, felebbezze meg.

Ezután megtörtént a szavazás és *hetvenhárom szóval tizenhárom szavazat ellenében a kérelem teljesítését határozta el a közgyűlés.*

Szalai Arnold dr.: Most értesült Müller Károlytól, hogy nyolcvanegy szavazat szükségeltetett volna ahhoz, hogy a telek szabadkőműveseké legyen.

Urbán Iván főispán: A közgyűlés kimondta, hogy a szavazók számára való tekintet nélkül dönt e ügyben.

Müller Károly: Azért a határozatot megsemmisítik.

(Segédtsízt-választás.)

A Péczely Árpád halálával megüresedett I. osztályú segédtsízi állás betöltése következtetett ezután. Az állásra *tizennégy pályázat* érkezett be s ezek közül a közgyűlés a polgármester indítványára *Moldován Odön gáji* II. osztályú segédtsízt elöljeptetéssel az üresedésben lévő első osztályú állásba választotta meg.

A Moldován Odön örökre Urbán Iván főispán elnöklése alatt működő s Salacz Gyula, Simay István, Müller Károly, Péterfy Antal, Deutsch Bernát és Múlek Lajos tagokból álló kandidáló bizottság a pályázók közül a következőket jelölte: Pósch Dezső adótiszt, Grósz Samu, Limbeck Győző, Mittner István és Wleikovits Dusan napidíjasokat.

Két küldöttség előtt szavaztak a városatyák s a választás eredményét *Tagányi István* szavazatszedő bizottsági elnök a következőkben hirdette ki:

Az első küldöttségnél leadtak 50, a másodiknál 46 szavazatot. Ezeket összegezve kapott Grósz Samu 37, Pósch Dezső 26, Limbeck Győző 24, Mittner István 7 és Wleikovics Dusan 1 szavazatot. Egy voksot a már előléptetett Moldován Odönre adtak le. Az új segédtsízt tehát Grósz Samu városi nap díjas irnok lett.

(A hivataliszolgák.)

A pénzügyi bizottság és a tanács a városi hivataliszolgák helyzetén aképp akart segíteni, hogy évről-évre két öl tűzifát ad nekik.

Nagy Sándor dr. hathatósabb segítséget kíván, minden más hivatalban jobban fizetik a szolgákat mint a városnál, ahol pedig lakbért sem kapnak, de sőt fokozatos előléptetésben sem lehet részüik. Azt indítványozza, hogy évenként 120 korona lakbért szavazzon meg számukra a közgyűlés.

Múlek Lajos dr. azt ajánlja, hogy miután a két öl fa 50 koronába kerül, szavazzon meg a közgyűlés 80 koronát.

Sarlot Domokos főkapitánynak nincs kifogása az ellen, ha az ajánlott segélyt megadják, ő is szeret a szegénysorsban lévőkön segíteni, de a szolgáknak fizetése emelést, vagy lakbért adnak, úgy le kell számolni avval, hogy ugyanezt a rendőröknek is meg kell adni, akik nehezebb szolgálatot teljesítenek, mint a hivataliszolgák.

A főispán szavazást rendelt el. A tanács javaslata mellett 25-en állottak föl s miután ez tekintélyes többség volt, a kérdés eldőlt a szolgákra nézve annyiban kedvezőtlenül, hogy csupán két öl tűzifát kapnak.

(A Kossuth-szobor bizottság tagjai.)

Az aradi Kossuth-asztaltársaság kérvényt intézett a városhoz s kérte a közgyűlést, hogy tagjai közül huszonnégyet küldjön ki a Kossuth-szobor bizottságba. A közgyűlés kiküldte a következőket: Institoris Kálmán, Varjassy Lajos, Kádas Kálmán, Sarlot Domokos, Barabás Béla dr., Berán Antal, Deutsch Bernát, Domonkos Lajos, Hegedüs László, Kristyó János, Magyar Ferenc, Mihalik József, Múlek Lajos, Müller Károly, Nagy Sándor dr., Nemess Zsigmond dr., Nesnera Aladár, Neuman Adolf, Péterfy Antal, Simay István, Söfalvi György, Szalai Arnold dr., Tedeschi Viktor és Varjassy Árpád.

(A tűzoltók segélye.)

Az aradi önkéntes tűzoltókar évi segélyének 2400 koronára való felemelését és ennek állandósítását kérte arra a céira, hogy egy gőzszivattyút szerezzen be. A tanács a kérelem teljesítését javasolta.

Stauber József nagy elismeréssel van a tűzoltókar működése iránt s belátja azt, hogy a motoros szivattyúra szükség van. Mégis az a véleménye, hogy a legjobb felszerelésekkel azokat a tűzoltókat lássa el a város, akiket legelőször hívnak a tűzveszélyhez s ezek a városi tűzoltók. Ha több gőzfecskendő beszerzéséről volna szó, a másodikat feltétlenül az önkéntes tűzoltóknak adná, de a célszerűség és a szükség azt kívánja, hogy előbb a hivatásos városi tűzoltókat lássák el a legjobb szerelvényekkel.

Sarlot Domokos főkapitány részletesen ismerteti azt a szoros összeköttetést, ami az önkéntes és a városi tűzoltók között van. S miután az összes szereket a városi tűzoltók őrzik, egészen mindegy, hogy a gőzfecskendő melyiké lesz.

A főkapitány felszólalása folytán a közgyűlés a tanács javaslatát fogadta el.

(Aprók és Gyek.)

A református egyház évi segély-összegét a közgyűlés 2400 koronára felemelte.

Az aradi szociálisták azt kérvényezték, hogy a város irjon föl a képviselőházhoz az általános *títkos választói jog* behozatala érdekében. A közgyűlés a kérelem teljesítését megtagadta s ilyen irányú akció megindításáról csak akkor volna hajlandó tárgyalni, ha az indítvány a törvényhatóság valamelyik tagja tené meg.

Tábor Gyula gyógyszerész kérvényt adott be, hogy gyógyszerétárát *Hauer Lajosra* átruházhassa. A közgyűlés az engedélyt megadta.

Az idegenforgalmi és utazási vállalat részvénytársaság ajánlatot tett, hogy *Aradvárosát* ismerteti, ha a szükséges illusztrációk klijéit a város megfizeti. A közgyűlés kérdést intéz a vállalatnál, hogy ha a klijéket rendelkezésre adja, mily összeget kér az ismertetésért.

Torontálmegye alispánja megkereste a várost, hogy *Kis Ernő* vértanu emlékére emelendő szobor költségeihez hozzájáruljon. A közgyűlés tekintettel arra, hogy a város a vértanuk szobrának megteremtésével lerőta kötelességét, a hozzájárulást nem szavazta meg.

Elhatározta a közgyűlés, hogy a most elrendelt utcarendezésekből maradt 23.000 korona feleslegből a Halász-utcát, a Florián és Sina-utcákat átköveztetli és csatornáztatja, az Eötvös-utcát a nagy-körutig aszfaltoztatja a Tabajdy és Simonyi-utcákat pedig újra köveztetli.

A közgyűlésen Urbán Iván főispán elnöklése alatt jelen voltak: Institoris Kálmán polgármester, Varjassy Lajos helyettes polgármester, Sarlot Domokos főkapitány, Lócs Rezső tanácsnok, Vannay Gyula, és Angel István dr. aljegyzők, a tanács tagjai, Andrányi Károly, Avarfy Ferenc, Abrai Lajos, Assael József, Boros Vida, Bing Ede, Bing Vilmos, Bozsik György, Barcza István, Csécsi Imre, Domány József, Deutsch Bernát, Domonkos Lajos, Don Konstantin, Dobró Pál, Daniel Kálmán, Dobiaschi József, Edelmüller Ferenc, Fényes Dezső, Gál Ferenc, Goldschmidt Miksa, Gebhart István, Hegedüs László, Issekutz László dr., Kohn S. N., Kell Lipót dr., Kronstein Vilmos dr., Lengyel Tivadar, Lengyel Frigyes, Lusztig Armin, Madarász Antal, Magyar Ferenc, Maresch Gyula, Mayer Miksa, Millig József, Müller Károly, Müller Gyula, Múlek Lajos dr., Mittner József, Nagy Sándor dr., Nemess Zsigmond dr., Nesnera Aladár, Neumann Daniel, Odray Antal, Posgay Lajos dr., Péterfy Antal, Probst Mihály, Révész Adolf, Reicher Károly, Reinhart Gyula, Reinhart Kálmán, Rozsnyay József dr., Ring Lajos, Robitsek Agoston, Rosenberg Miksa dr., Rosenberg Sándor dr., Salacz Gyula, Simay István, Stauber József, Söfalvi György, Steiner Jakab, Solymos József, Szalai Károly, Szalai Arnold dr., Szabó Károly, Tagányi István, Tedeschi Viktor, Tabakovits Emil, Tenner Lajos, Tolnay János dr., Urbányi Béla, Virágh Lajos, Vizer Lajos, Vizer Péter, Wallfisch Armin, Weisz Dávid, Zikó János, Zachariás Géza.

A király elutazott.

(A megoldatlan válság.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 9.

„A király azon az állásponton van, hogy a katonai követelések dolgában nem mehet túl a határon, melyet Széll és Héderváryval megállapított. Ebből engedni nem fog; inkább lemond a trónról.”

Ezt jelentette be a mai minisztertanácson Khuen-Héderváry miniszterelnök. Komoly, rendkívül komoly fordulatát jelenti ez a válságnak, annyival is inkább, hogy a király ma délután elutazott és a válságot megoldás nélkül hagyta. Khuen-Héderváry gróf miniszterelnököt még a déli órákban fogadta és hosszabb ideig tanácskozott. Legújabb távirataink ezek:

A szabadelvű-párt.

A legteljesebb tájékoztatás és bizonytalanság uralkodik az összes politikai körökben. A szabadelvűpártban egyesek a teljes elzúllástól féltik a szabadelvűpártot.

A pártnak egyik tekintélyes tagja a helyzetről ezeket mondta:

— Kétségtelenül depresszív az, hogy ő felsége a válság megoldása nélkül távozott körünkből, de nagy tévedés azt hinni, hogy itt most azért minden a régiben marad. A király nagyszabású misszióvállalta el Széll Kálmán volt miniszterelnököt, aki holnap visszajő Rátótól Budapestre és itt első sorban érintkezésbe lép Apponyi Albert gróffal, aki viszont Bécsből érkezik holnap vissza. A két államférfi a folytatandó eszmecsereben alaposan megvitátja a helyzetet és nincs kizárva, hogy meg fogják találni a kibontakozás útját. Széll egyébként tudtommal csak arra vállalkozott, hogy a helyzet megoldásához vezető utat megmutassa és azután félrevonul. Széll ugyanis nemcsak Apponyival, hanem Wekerlével is érintkezésbe lép és lehetőleg e két államférfiúnak előtérbe állításával óhajtja a válság megoldását elősegíteni. Meg lehet azonban, hogy a helyzet úgy alakul, miként 1899-ben, hogy Széll Kálmánt az események a dolgok élére állítják. Ebben az esetben Apponyit beveszi a kabinetbe, de nincs kizárva az sem, hogy Wekerle is tárcát vállal.

A főfeladata e kabinetnek az volna, hogy a parlamenti rendet helyreállítsa.

Mások ellenben nem hiszik, hogy Apponyi és Széll a válságból való kibontakozást sikeresen lanszirozhatnak.

Az ellenzék.

Az ellenzéki körökből is fordulatot jelentenek. A függetlenségi párt higgadtabb elemek kezdenek felébredni abból a letargiából, amelybe őket egyesek terrorisztikus magatartása sodorta. Ezek a higgadtabbak, a kik között a pártnak nemcsak legtekintélyesebb tagjai vannak, de sokan a harci pártból is együtt éreznek velük, most arra törekcszenek, hogy a súlyos helyzetben mindazt megmentsek, a mit lehet. Ugy vélekednek ugyanis, hogy ma igen sokat lehet megszerezni a nemzet számára a nélkül, hogy e pártnak a végletekig kellene elmenni. Ezek ellene vannak úgy a mostani pártértekezletnek, mint a képviselőház összehívásának, mert ezzel csak komplikálnák az amúgy is súlyos helyzetet, de nem látják reális hasznát sem, mert szerintük a képviselőház összehívásának csak úgy volna értelme, ha az ülések permanensek volnának és így keresnénk a kibontakozás útját. Egy üléssel semmit elérni nem lehet, csak újabb üszköt lehetne dobni azon lobbzárkony anyagba.

A király utiprogrammja.

Illetékes helyről jelentik:

„A felségének a galíciai hadgyakorlatok való részvételét illető dispoziciókat, amennyiben azok halasztó hatással lennének a kormányválság megoldására, még nem tekintik végérvényesen megállapítottaknak. Nincs tehát kizárva, hogy ő Felsége Bécsből nem megy a gácsországi hadgyakorlatokra, hanem visszatér Budapestre.”

Más forrásból a következőket jelentik: A király, mielőtt Budapestről elutazott, a következőkben állapította meg utitervét: Budapestről a király Bécsbe ment, hogy az Erzsébet királyné emlékeztetőre tartandó gyászünnepeken részt vegyen; onnét elmegy a galíciai hadgyakorlatokra, a honnét pedig visszajön Bécsbe, Vilmos császár fogadtatására. A német császár elutazása után, szeptember 20-án ismét Budapestre jön a király s itt marad szeptember 29-éig, a mikor Miklós cár fogadtatására Bécsbe utazik.

Minisztertanács.

Ma délelőtt minisztertanács volt, melyen az összes miniszterek részt vettek.

A király elhatározása.

A király ma délután Bécsbe utazott. Az elutazás alkalmával a pályaudvaron ezernyi néptömeg lelkesen megéljenezte ő felségét és kíséretét.

A mai minisztertanácson Héderváry miniszterelnök bejelentette: a király azon állásponton van, hogy katonai követeléseink dolgában nem mehet túl azon a határon, a melyet már Széll Kálmánnal és Héderváryval megállapított. Ebből engedni nem fog: inkább lemond a trónról. A felségnek ez igen komoly, végső elhatározása.

A miniszter, aki ezt közölte, egyben hozzátette:

— Mindamellett azt hiszem, hogy a válságot sikerülni fog néhány nap múlva az Apponyi—Wekerle-kabinet kinevezésével megoldani.

A Jugend becsempészése.

(A kitiltott lap csalafintasága.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 9.

A kereskedelmi miniszter, a mint ismeretes, a Jugend című müncheni újságtól megvonta a postai szállítást jogát, azért az arcátlan vicceért, a melyben Magyarországot mint valami kirugott, becsstelen személyt rajzolta és csufolta meg.

Azonban előre volt látható, hogy a Jugend ezt a komisszát azzal fogja tetézni, hogy a kitiltás dacára lapját becsempészi Magyarországra. Ez a becsempészés rendszeresen történik, annak már bizonyosságait is volt alkalmunk látni.

A Jugendet nem Münchenből, hanem Bécsből küldik Magyarországra, hogy a becsempészés így annyival könnyebb legyen Boriték alatt küldik a Jugendet s a boriték fején a következő cégjegyzés van:

CARL KRAVAN'S

Buchhandlung und Leihbibliothek
Wien, VII., Mariahilferstrasse Nr. 64.

Alatta a cím. A Jugend egy példánya ily boriték alatt érkezett meg a 12. lovasdandár egy főhadnagyának címére. A címzés Nagyszombatba szolt, de mivel a nagy gyakorlatok ideje

alatt érkezett meg, Kertész, a főhadnagy beosztásolása helyén kézbesítették.

Tudomására hozzuk a postahivataloknak ezt a csalafintaságot, mint a melyeknek kötelességük a kereskedelemügyi miniszter rendelkezésének érvényét szerezni. Ha a Jugend ért hozzá, hogy Magyarországot arcú köpje, akkor ne legyen rá mód, hogy ebben az országban a magyar állam postája útján, helye legyen.

Kisérjék figyelemmel a Carl Kravani-féle újságborítékokat; nézzék meg, hogy a Jugend van-e benne, — s ily uton akadályozzák meg, hogy a Jugend, ha mégis akad valaki Magyarországon, a ki kíváncsi rá, kijátsza a kereskedelmi miniszter rendelkezését, és az után az otromba élc után még nagyot nevessen rajtunk.

A lövészek ünnepe.

(A háromnapos díjlövészet.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 9.

Három napon át szoltak a pusák a városligeti lövöldében, jelezve, hogy az aradi lövész-egyesületnek ünnepe van. A rendes Lőrinc-napi díjlövészetet tartották, mely igen szépen sikerült. Az aradiakon kívül számos vendég-lövész is résztvett a versenyben, a befejező napon tartott banketen pedig társadalmunk számos előkelősége jelent meg.

Ez a régi egyesület rá is szolgál a közönség érdeklődésére és rokonszenvére, mint a polgári összetartás, a demokratikus társadalmi egyesülés fejlesztője, s mely e mellett, mint a városliget fentartója és fejlesztője is hasznos szolgálatot tesz.

A lövészetben a mély lövésekre kitűzött millenniumi díjat Kosztka Emil vitte el; kiüle kitüntek: Tarnajó Lajos, Czezevics Antal, Domonkos Lajos és mások. A győztesek hivatalos listáját legközelebb közöljük.

Kisasszonynapján délelben a városligeti vendégloében banket volt, melynek pompás hangulatát emelték a felköszöntők.

Müle Lajos dr. főlövész-mester mondta az első felköszöntőt, lelkes és szépen perdülő versekben, Orczy Lőrinc báró néhai főlövész-mester emlékeztetőre.

Kovács Vince Müle Lajos főlövész-mestert és az egyesületet éltette. Magyar Ferenc a tiszteletbeli főlövész-mestereket köszöntötte fel.

Institóris Kálmán polgármester a lövész-egyesület tagjait éltette és szép beszéd kíséretében emlékezett meg az egyesület működéséről. Lefestette azt az időt is, mikor kétszáz év előtt a városliget helyén pocsolya volt.

Domonkos Lajos, mint pénztáros, Péterffy Antalt, az egyesületnek harminc éves ügyészét köszöntötte fel s miután érzi, hogy fizetni kell, az érdeműs működésért, kifizette expenznótáját — köszönettel. Az ötletes felköszöntő nagy derűtséget keltett.

Reinhart Kálmán az aradi sajtóra, Müller Károly a sajtó nevében az egyesület tagjaira, Nagy Kálmán a vendégekre emelte poharát.

A banketen jelen voltak: Institóris Kálmán polgármester, Müle Lajos dr. főlövész-mester, Bródi József, Benedek Árpád, Breuner Mátyás, Braun Gusztáv, Blaskovits János, Blaskovits Lajos, Cserni Emil, Czigler Sebő, Czezevics Antal (Szászváros), Domonkos Lajos, Dörner Emil, Domonkos Gyula, Fejér Gyula, Feszler Károly, Gebhart István, Gábor András, Huber Ernő (Resica), Herczeg László, Institóris Zsigmond, Joó Béla, Keresztes Gyula dr., Klein Ignác, Kosztka Emil, Kertész Miksa dr., Kovács Vince, Klapok Alajos, Kapp János, Kristóf György, Kövér Antal, Kemény Ferenc, Lurcz Vilmos (Déva), Müller Károly, Magyar Ferenc, Maresch Gyula, Millig Mátyás, ifj. Müller József, Meer Armin, Matolay Gyula, Mirke Géza, Nagy Kálmán, Natland Bernát, Nagy Sándor dr., Nagy Lajos,

Péterffy Antal, Posgay Lajos dr., Parecz Béla dr., Pankert Viktor, Per a Péter, R. thy Viktor, Reinhart Kálmán, Reiber Emil, Reppin Károly, Schusztér János dr. (Resica), Sugár Gyula (Selmecbánya), Staufér Károly, Schärer József, Szász Dénes, Schöpf József, Szeredy Gyula, Ternaigó Lajos, Zaránd Gyula.

SZINHÁZ ES IRODALOM.

* Kerner Jenő szerződése. A szegedi honvédkerület elüldözött jeles karnagyát, Kerner Jenőt a budapesti Király-színház igazgatója karmesterül szerződtette. Konti József első karnagy mellett Kerner fogja az énekes előadásokat dirigálni. Kerner október elsején kezd meg működését új hivatásában.

Lefuvás után.

(A csapatok elszállítása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 9.

Üres a játékháboru színhelye. nem tarkállanak az uniformisoktól a temesujfalui utcák. Kedden a vezérkar megtartotta a megbeszélést, azután elutazott Temesujfaluról. A csapatok elszállítását, a mely körül az aradi üzletvezetőség egész tisztikara bámulatos, szinte emberfölötti munkát végzett, ma befejezték. Lebontották a diszkapukat, összehordták az ünnepi lobogókat; most már semmi se emlékeztet arra Temesujfalun, hogy milyen nagy napjai voltak.

A vezérkari főnök zárószava.

Kedden reggel 9 órakor volt a hadgyakorlati sátorban az idei hadtestgyakorlatok feletti zárómegbeszélés, amelyen báró Beck tábornagy vezérkari főnök a rendkívül sikerült és érdekes gyakorlatok minden fázisát beható megjegyzésekkel kísérte és közel kétórás beszédét a szavakkal végezte be:

Az itt egybegyűltek és a hadgyakorlatokon résztvevők mindenikével az utolsó katonáig egynek tudom magam abban az érzélemben, amelylyel végül mélyen érzett benső sajnálatomnak adok kifejezést, hogy nem adott meg nekünk, hogy mint minden évben úgy az idén is bemutatassuk kötelességtudó békemunkásságunkat a felségének, legfelsőbb hadurunknak, aki mint mindnyájan tudjuk, maga is szívvel-lelélekkel katoná és minden évben a nagy őszi hadgyakorlatok alkalmával derék csapatai körében üdülést keresett és talált. A nemes és önfeláldozó kötelességteljesítés fenkölt példája, amelyet a felsége legkegyelmesebb császáruk és királyunk éppen ezekben a napokban szemünk elé tár, mindenkorra legyen vezércsillagunk mely hazafias és rendíthetetlen hűségre és vasszilárd kötelességteljesítésre buzdít bennünket.

Az elutazás.

A Temesujfalun időzött katonai előkelőségek és az udvari személyzet tagjai mind Aradon át utaztak el, még pedig a külföldi attasék kedden a reggeli gyorsvonattal; Beck Frigyes báró vezérkari főnök a hadvezetőséggel a vezérkar tagjaival és döntőbírákkal a délutáni gyorsvonattal. Az udvari háztartás, a gárdisták, vezérkar lovaival tegnap két külön vonattal utaztak el Temesujfaluról Komarnoba, a galíciai lovas-gyakorlatok színhelyére. A két különvonat Ujfalutól Komarnóig harmincegy órai utat tett meg.

A csapatok elszállítása.

Ma reggel befejezték a délmagyarországi hadgyakorlatokon részt vett csapatok elszállítását. Az elszállítást az Aradon működő tábori vasut szállítási vezetőség intézte, a melynek tagjai voltak:

A Magyar Államvasutak igazgatósága ré-

széről: Csermák felügyelő, Koszits ellenőr, Palencsár főmérnök;

az aradi üzletvezetőség részéről: Steingassner Ármán főellenőr, Szijj Pál ellenőr;

a kolozsvári üzletvezetőség részéről: Loóy főellenőr;

a szegedi üzletvezetőség részéről: Vámos főmérnök, Böck főellenőr, Rostos ellenőr;

az arad-csanádi egyesült vasutak részéről: Gellényi Ernő főellenőr;

a Szamosvölgyi vasut részéről: Maroevite főellenőr;

a hadügyminiszterium vasuti ügyosztálya részéről: Sellner őrnagy vezetése alatt Vastner, Pickler és Mühlhaffer őrnagyok, nyolc százados, és egy intendáns, a megfelelő segédszeméllyel.

A tábori vasut-szállítási vezetőség e hó 4-én a csanádi palota első emeletén kezdte meg működését, és ma reggel oszlott fel.

Az elszállítás Arad, Győrök, Paulis, Radna, Allios, Vinga és Ujarad állomásokról történt külön vonatokkal. Az aradi üzletvezetőség minden állomásra öt, összesen tehát harmincöt tisztviselőjét rendelte ki, külön rendeltetéssel a berakodáshoz; ezenkívül ötven központi tisztviselő és alkalmazott kísérte az egyes vonatokot, hogy a szállítás lebonyolítása körül semmi akadály vagy baj ne történjék. Az aradi üzletvezetőségnek tehát körülbelül az egész tisztikara mozgósítva volt a csapatszállításnál, és a nagy körültekintésnek s a buzgalomnak köszönhető, hogy a közel ötvenezer ember elszállítása körül semmi zavar nem történt s az a legnagyobb rendben folyt le.

A csapatszállítás alatt, három napig az említett állomásokon a teherforgalom szünetelt; ma délelben megkezdődött a rendes teherszállítás.

A csapatszállításért járó díjakat a katonai kincstár az egyes ezredek útján fizeti meg a Mávnak. A fizetett összegekről az összes adatok nem érkeztek be, de előrelátható, hogy maga a csapatszállítás körülbelül két-háromszázezer koronájába kerül a katonai kincstárnak.

Katona élet Aradon.

Kedden délelőtt egymást követték Aradon az átvonuló ezredek, a melyek a hadgyakorlatok színhelyéről, Ujarad felől menetben jöttek, s a városon keresztül, zenészővel vonultak a vasuti állomáshoz, a hol „bevaggonozták őket.”

Egymásután jött a debreceni, a nagyváradi és a szegedi ezred. Véletlen volt-e, vagy szándékosság, a debreceni gyalogezred zenekara ép akkor kezdett a Rákóczi-indu óra, mikor a vértanúk szobra előtt haladt el.

A publikum várta az utcákon az aradi háziezredet, de hiába. A harminchármasok, a kik Ujarad felől jöttek, nem vonultak át a városon, hanem a zádorlaci utról jöve, délután egy órakor befordultak a várkapun. Lehmann Vince vezérőrnagy, aradi állomásparancsnok, a ki részt vett a zárómegbeszélésen, kedden este érkezett haza.

Az aradi honvéddyalogzástól meg hűfő este itt volt, ugyszintén a honvédlóvas-osztály is.

A cs. és kir. 7. huszárezred, a mely Aradon és Arad környéken van elszállásolva, holnap, csütörtök reggel megy haza: Debrecenbe és Nagyváradra.

Érdekes, hogy kedden annyi volt az idegen tiszt, hogy az nap még a legkisebb szállóban se lehetett szobát kapni.

Temesujfalu képe.

Sorra hagyták el Temesujfalut a hadgyakorlatok idejére odarendelt személyek: utolsó-
nak a posta- és távirda-személyzet maradt, a

melynek tagjai ma délután utaztak el Temesujfaluról.

A lippa-temesujfalui uton a diszkapukat lebontották, a zászlókat összeszedték a kastélyban megkezdtek a lebontását a hadgyakorlati sátornak, a melyben a trónörökös és a hadvezetőség tagjai étkeztek.

Üres a kis német falu, mint azelőtt. Most csak a számlák kifizetése van hátra, a mely az egyes katonai előkelőségek és hivatalok elszállításáért jár. Mint érdekes adatot említjük meg, hogy egy vendéglő, a melynek helyiségeiben a hadgyakorlatok fővezetősége volt elhelyezve tíz napon át, ezért 2000 korona bért kap.

A hadgyakorlatok újabb halottja.

Azokon kívül, a kik a fárasztó gyakorlatoktól elcsigázva, szereztek gyors halállal végződő betegséget, tegnap még egy halottja lett a manővernek. Lippán, mint levelezőnk írja, tegnap délután a honvédhuszárok a Marosba usztatták a lovakat, usztatás közben Hajdu István, a 9. honvédhuszárezred tartalékos katonája lebukott a lóról, az ár elragadta, s a szerencsétlen katona a Marosba fullt. Hajdu István huszonnégy éves szovátai (Maros-Torda-megye) legény volt; családja van, s most volt az első fegyvergyakorlatra bevonulva.

A Központi Szálló eladása.

(Tárgyalások Neuman Dániellel.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 9.

A Központi Szálló épülete, a melynek bérbeadása ügyében csak a napokban határozott a szálló tulajdonosa, az Aradi Polgári Takarékpénztár, lehet, hogy már holnap gazdát fog cserélni.

Az árverésen, a mint néhány nap előtt megírtuk, a Polgári Takarékpénztár igazgatósága Nagy Lajos ajánlatát fogadta el, s azt az ajánlattevő részére kötelezőnek mondta ki, a maga részéről a döntést szeptember 10-éig függőben tartotta, mivel az igazgatóság valakivel tárgyalásokba bocsátkozott a szálló eladása iránt.

A Központi szállót Neuman Dániel aradi nagyiparos akarja megvenni, a ki 576,000 koronát ígért, míg a Takarékpénztár 596,000 koronát kér érte. Ez a huszezer korona differencia vár tehát még áthidalásra.

A Polgári Takarékpénztár igazgatóságától Neuman Daniel ma este hat óráig kért terminust, ez a terminus azonban lejárt a nélkül, hogy az eladásra a szerződést megkötötték volna; ellenben Neuman Daniel holnap délelőtt tíz óráig halasztást kért.

A Központi Szálló épülete Neuman Dánielre annyival inkább értékkel bírna, mert ez esetben módjában lenne az Andrassy-tér és a Széchenyi-utca sarkán levő Neuman-palota kávéháznak közeli konkurensét megszüntetni, s ezzel amannak értékét növelni.

A Polgári Takarékpénztár reaktiválása alkalmával a Központi Szálló épületét az ingatlanok leltárában 500,000 koronával vették föl. Miután most 576,000 koronát kínálnak érte, látnivaló, hogy ez a becslés meglehetősen szerény volt.

Az ingatlan az új vevőnek, miután a bérösszeg az árlejtésen magasabb lett, most nyolc százaléknál többet hozna; később, ha az épület adómentessége megszűnik, a jövedelem még mindig megfelel a hat százaléknak. A legutóbbi árlejtésen Nagy Lajos nyolc évre, 29,000 korona évi bérért kapta meg a szálló bérletét.

A vár-hid szélessége.

(A város közgyűléséből.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 9.

Az aradi vashidak terveit tudvalevőleg a kereskedelmi minisztérium hidépítési osztálya készíti s a munkák már meglehetősen előhaladt stádiumban vannak. A tervek teljes elkészítését akadályozza az, hogy a város még nem nyilvánított véleményt arról, hogy a várba vezető hid, mely az Eötvös-, vagy a városház-utca folytatásaként fog kiépülni, milyen széles legyen? 1891-ben, mikor az aradi vashidak építéséről tárgyaltak, a hidépítési bizottság egy gyaloghíd szélességét 4 méter 20 centiméterben állapította meg, a tanács azonban azon a véleményen volt, hogy ez a forgalom lebonyolításához szűk lesz, külön gyalogjárók el nem férnek rajta s egyszerre csak egy kocsi haladhat a hidon át.

A kereskedelmi minisztérium informálása céljából a mai közgyűlésnek volt feladata megállapítani a hid szélességét. A tanács javaslata az volt, hogy a hid két oldalán 1 m. 20 cm. széles gyalogjárókkal együtt 8 méter 40 cm. szélességű legyen, a kocsiútra 6 m. széles területet hagyván.

Salacz Gyula orsz. képviselő az 1891-iki javaslatot pártolja. A város érdeke, hogy a hidat minél olcsóbban építhesse föl. Az a szélesség, amelyet a tanács óhajtott, másfélszer annyiba kerítendő a hidat s a várral való forgalom nélkülözhetetlen a tulkiadást, nem kíván az nyolc méter széles utat.

Institoris Kálmán polgármester a tanács javaslatát indokolja. Egy vashíd hosszú időkre épül s a tanács a jövő évtizedekre is gondolt a hid terjedelmének megállapításánál. Az ép egy szempont, hogy a szárazhidakat, melyek jelenleg a várhoz vezető úton fennállnak, ne kellessen a vashíd felépítése után is fenn tartani. A jelenlegi Maroshid szélessége 5 m. 20 cm., óhajtanának tartja, hogy az új hid is legalább ekkora terjedelmű legyen.

Steiner Jakab itt is a takarékosági elvét hangoztatta, nem akarja — így szól — hogy a város ezekkel többet adjon ki csak azért, hogy azok az urak odaát (a katonákra érve) kényelmesen kocsizhassanak a hidon át, mikor a hihasználatért vámot úgy sem fizetnek.

Virág Lajos főmérnök a nyolc méternyi szélesség mellett szól, amely ötven évig ötezer forint többletet jelent csupán. Számítani kell arra, hogy a vár esetleg 15-20 év múlva már megszűnik kaszánya lenni s ott a félszigeten virágzó városrész alakulhat. Mit csinálnak akkor az öt méteres hiddal?

Boros Vida kijelenti, hogy — a polgármester véleményéhez csatlakozva — a hid a jelenlegi fahíd szélességével birjon. Szeretné azonban tudni, hogy az ujaradi hid milyen széles lesz? Például közúti vasut, villamos vagy motoros, járhat-e majd rajta, ez fontos dolog s erről még nem volt szó a törvényhatóság előtt.

Virág Lajos főmérnök felvilágosításképp előadja, hogy az ujaradi hid kilenc méter széles lesz a gyalogjárók kivételével, így hát a közúti vasutnak is lesz hely rajta.

Műlek Lajos dr. Salacz Gyula nézetében osztozik. Hegedűs László a 8 m. 40 cm. szélességet tulsóknak tartja, a makói hidon vasut is közlekedik s szélessége még sem több hét és fél méternél. Mielőtt a közgyűlés e kérdés fölött döntene, szükségesnek tartja a katonai hatóság megkérdezését is.

Lőcs Rezső pénzügyi tanácsos előadja, hogy a minisztérium által összehitt értekezleten a katonai képviselő hozzájárult ahhoz, hogy a várba vezető hid csak egy kocsijáratu legyen.

Salacz Gyula újabb hozzászólása után szavazott a törvényhatóság. A tanács javaslata mellett, hogy a hid nyolc méter legyen, igen kevesen állottak fel s miután Salacz Gyula is kijelentette, hogy a polgármester javaslatához ő is csatlakozik, a közgyűlés abban állapodott meg, hogy a várba vezető hid 5 méter 20 cm. szélességű legyen.

SPORT.

+ Az arad-hegyvidéki turista-egyesület f. hó 10-én csütörtökön este 6 órakor, a Vass-szálloda éttermében választmányi ülést tart, melyre a választmány t. tagjait tisztelettel meghívja az elnökség. Tárgyak: 1. Kirándulás Savanyu-kut-hoz. 2. Tagok felvétele. 3. Néprajzi múzeum ügye. 4. Őszi kirándulások programja. 5. Indítványok. Az arad-hegyvidéki turista-egyesület kirándulása Radnára és Savanyu-kut-hoz f. 13-án, nem pedig, mint tévesen jelezve volt 8-án fog megtartatni. Indulás vasárnap f. hó 13-án reggel 6 óra 15 perckor az aradi pályaudvartól, visszaérkezés este 9 órakor. Jelentkezőket elfogad a kirándulás rendezője Nagy Sándor egyes. gazda a csanádi palotában, valamint az egyesület elnöksége az aradi felső kereskedelmi iskola épületében. Költségek utazás és ellátás személyenként 2 korona.

+ Tornaverseny. Az „Aradi Tornaegyesület” szeptember hó 13-án, vasárnap a liceum előtt fekvő játszótéren házi versenyt rendez, a következő sorrenddel: 1. Fölvonulás. 2. Szabadgyakorlatok bottal. (Vezényli: Nagy Sándor tikkár-művezető.) 3. Mintacsapat-tornázás lovon. (Vezényli: dr. Fényes Iván csapatvezető.) 4. 100 méter síkfutás. 5. Diszkoszdobás. 6. Távolugrás. 7. Gerelyvetés. 8. Magasugrás. 9. Fűles (hajtó) labda játék. 10. Díjak kiosztása. A verseny délután 4 órakor kezdődik.

Szmolen Tóni Ujjalun.

(A nagyhirű lakáj.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 9.

Az újságírói leleményesség ezúttal csődöt vallott. Egy héten át megírták, hogy ki mindenki idözik a trónörökösrel Temesújfalun, ki mit, hogy, és miért csinál, — és a leghíresebbet, a legnevezetesebbet figyelmen kívül hagyták. Csak akkor derült ki róla, hogy ott volt, a mikor már el is utazott.

Ez a híres ember: Szmolen Tóni. Az udvartartásnak Temesújfa ura rendelt, személyzete között volt ő is, a nevezetes lakáj.

Tán nem is szükséges elmondani, hogy miről híres Szmolen Tóni, az udvari lakáj. Egy pört indítottak ellene, a melyet a budapesti bíróságok valamelyikénél tárgyaltak. A bíróság előtt pedig Szmolen Tóni azt vallotta, hogy az ő állandó tartózkodása Bécs, miután Budapestre csak ideiglenesen, a séjour-ok idejében jönnek. Ez szóvá tették a parlamentben, s azóta Szmolen Tóni neve szálló igévé lett.

Eme nagy hír mellett is Szmolen szürke ismeretlenségben töltötte napjait, úgy hogy alig tudtak róla.

Tegnap, a mikor az udvari háztartást vivő vonat Ujjalunról Bécs felé ment, egy aradi vasutas ép jelen volt, a midőn az egyik kocsiában a lakájok rendezkedtek, hogy mire megérkeznek, semminek hiya ne legyen. A rendezkedés közben azt mondja az egyik lakáj a másiknak.

— Du, Smolen, gib' mir das her . . .

A vasutas fület megütötte a Szmolen szó. Megfordult. Előtte állott, teljes pompájában a lakájok gyöngye: Szmolen Tóni.

A külseje természetesen olyasféle, mint a többi lakájoké, valami rendkívüli nincs rajta, hanem azért a vasutas teljesen átengedte magát a bálulatlak, mint a mikor a vidéki atyafiak a parlament karzatóról politikai életünk valamelyik vezérlő emberét megbámulják.

Idehaza Aradon, azután így köszöntötte az ismerőseit!

— Tüjatók e miféle híres embert láttam ma? Találgatták, azután abbahagyták a meddő kombinációkat. Végre a kérdező kirukkolt vele.

— Szmolen Tóni, becsületesemre mondom!

Föllázadt katonák.

(Letartóztatások a manőver színhelyén.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 9.

A harmadik évet szolgáló katonák bentartásának előre látható következményei mindjárt a lippai hadgyakorlatok lefűvása után beköszöntöttek. Egy tüzérezred öt katonája megtagadta az engedelmisséget, a mire letartóztatták őket.

Az ezredekben, a mint megírtuk, még hétfőn, a lefűvás után kihirdették a harmadik évet szolgáló katonák előtt, hogy a gyakorlat leteltével nem szabadságolják őket, hanem egyelőre három hónapig, továbbra benn tartják őket.

A brassói tüzérezred öt katonája, a kik harmadik évüket szolgálják, mikor megtudták, hogy nem szabadságolják őket, elkeseredettségükben megtagadták az engedelmisséget felebbvalóiknak. Se a vezényszónak, se a tisztek parancsainak nem fogadtak szót, s azt mondták, hogy ők hazamennek, nem szolgálnak tovább.

Az engedelmisség megtagadása miatt mind az ötöt letartóztatták. Elvették tőlük a fegyvert, megkötözték, s úgy kísérték az ezred után. Az egyik, amikor a katonák meg akarták a kezét kötözni, kijelentette, hogy csak a hadnagy által hagyja magát megkötöztetni, közkatona neki nem dirigál. Azután úgy is történt.

Az öt katona „wegen Subordinationsverletzung”, meg az engedelmisség megtagadása miatt hadbíróság elé kerül, s a három hónap tetejébe kap talán egy fél-évet vagy többet a garnizon-áristomban.

Ez az eset tudomásunkra jutott, de ki tudja, hogy a két hadtestben, a mely Temesújfalun körül gyakorlatozott, a lefűvás szomorú utójátéka, alatt hány ezred századában történt ugyanilyen eset?

HIREK.

Véres munkástüntetés Nagyváradon.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 9.

Nagyváradon véres munkástüntetés volt ma délután, és nem sok hiya volt a tüntetésnél az emberhalálnak se. A tüntetésről a következőket táviratozzák:

Háromszáz szocialista összeverődött a rendőrkapitányi hivatal előtt, a hol a munkás marsseilést énekeltek, s közben azt kiáltották:

— Hóhé! Abcug a főkapitány!

A kapitány erre összehívatta a rendőrséget, s előbb vizipuskából lövett feléjük. Ez a furcsa védekezés egyáltalán nem használt. A munkások a szemben levő építkezési telepről téglákat kaptak föl, s azzal bombáznunk kezdtek a főkapitányi hivatalt, s a szomszédos épületeket. Valamennyi ablakot beverték.

A rendőrök kardot rántva rohantak a tüntetők közé és többeket letartóztattak. A munkások a rendőrök felé követeket dobáltak, s négy rendőrt súlyosan, többet pedig könnyebben megsebesítettek. Egy rendőr a tüntetés vezetőjét le akarta tartóztatni, mire Ehrenfeld Adolf és Nagy Lajos szocialista vezérek rávetették magukat a rendőrré, s bottal annyira összevissza verték, hogy az félholtan hevert azután a földön.

A munkások a marsallal élénkítésével oszlottak szét. A rendőrség katonaságért üzent, de azoknak már nem akadt dolguk. Attól tartanak, hogy vasárnap, a mikor a szocialistáknak nagyobb gyűlésük lesz, újabb zavargások lesznek s ezért már intézkedtek, hogy vasárnap katonaság legyen készenlétben.

— Erzsébet királyné emléke. Az időnek örökkön zakatoló szövőszékén sebesen suhanak keresztül az esztendők fonalszála. Erzsébet királyasszonynak, a magyarok pártfogójának martirhalála óta az ötödik szeptember hűs szellői vallatják a fák sáppadozó leveleit s az ötödik szeptember siet legendává változtatni azt a kegyetlen valóságot, melylyel 1898. szeptember 10-ikén látogatta meg az isten haragja ezt a nemzetet. Amelynek a trónus hideg csöndjében egyedül ő volt a szószóló angyala attól a naptól fogva, hogy a lábát boldog ifjúságában magyar földre tette, addig az ideig, míg el nem kezdődtek kinszenvedésének hosszú esztendei. S az a jajkiáltás, melylyel az egész ország hírét vette vértanui halálának, nem hangzott el örökre a semmiségben hanem az emlékezet gyászoló szavává szelidült az esztendők során keresztül. Szeptember 10-én, csütörtökön, a szomorú évfordulón nálunk is gyászistentisztelet lesz Erzsébet királyné emlékére.

— A német császár Bellyén. A német császár tudvalevőleg Bécsbe megy, hogy meglátogassa Ferenc József királyt. E látogatása előtt, engedve Frigyes főherceg meghívásának, Bellyére utazik a német császár, a hol részt vesz a néhány napig tartó vadászatokon. Vilmos német császár szombaton délután 3 órakor udvari külön vonaton érkezik meg Mohácsra. A pályaudvaron Frigyes főherceg, Saint Onentin gróf ezredes főudvarmester, Rampelt udvari tanácsos és Nemegyei jószágigazgató fogadják. Ezután mindjárt a „Sofia” gőzösre szállnak és a Dunán lehajóznak. A német császár és Frigyes főherceg a karapancsui kastélyban fognak lakni. Még aznap egy esti cserkészés lesz, melyet 14-én, 15-én, 16-án és 17-én naponta kétszer folytatnak. Frigyes főherceg, felesége Izabella főhercegnő és leánya Henriette főhercegnő már 10-én elutaznak Budapestről Bellyére, hogy ott személyesen tegyék meg az utolsó intézkedéseket a magas vendég fogadtatására.

— A pécsi püspökség. Pécsről táviratozzák: A pécsi káptalan ma délelőtt a püspöki szék üresedésének időtartamára káptalani helynöknek Walter Antal dr. pápai praelatust választotta meg. A káptalanhoz még Plósz és Darányi miniszterektől érkeztek részvét-levelek.

— A Vaskapu katasztrófája. Fővárosi tudósítónk táviratozza: A Vaskapu hajó felrobbanásáról a következőket jelentik: A hajó kapitányának kabinjében elégett a hajó jegyzék is, úgy, hogy nem lehet konstatálni a tizenkilenc elpusztult utas kilétét. Sokan emlékeznek arra, hogy az explózió pillanatában két elsőosztályú utas egy mentőcsónakban leereszkedett s azóta nyomuk veszett. Az explózió óta minden utast reklamáltak a hozzátartozóik, csak ezt a kétőt nem. Alapos a gyanu, hogy ez a két eltűnt utas a tettese a hajó felrobbantásának.

— Beszüntetett fürdővonatok. Az aradi és csanádi egyesült vasutak igazgatósága közhirre teszi, hogy a borossebes-menyházai vonalon a fürdő idenyalatt közlekedett 611 és 614 sz. személyszállító vonatok f. év. szeptember hó 15-én megszüntetettek. K. napon a 614 sz. vonat Borossebestől már nem fog elindítani.

— Onkéntesek tisztí vizsgája. Nagyváradon az idei tisztí vizsgák szeptember 20-án kezdődnek. A vizsgálaton a nagyváradi 37-ik, az aradi

33-ik, a debreceni 39-ik, valamint a szegedi 46-ik gyalogezred önkéntesei vesznek részt. A vizsgáló bizottság elnöke Schlemmüller vezérőrnagy lesz. A vizsgára körülbelül negyven önkéntes jelentkezik. A vizsgáló bizottságba az elnökön tanárokon és az iskola parancsnokon kívül egy vezérkari őrnagy, Schmidt alezredes és a 37-ik ezred egy kapitánya lett kiküldve.

— Magyar történetek a bolgár hadseregben. A M. Sz. — a mint lapunknak táviratozzák — ma esti számában azt írja, hogy a honvédelmi miniszter Weiss Manfréd töltenygyárosnak a bolgárok részére tizenöt millió patrót engedett át. A magyar honvédség ezáltal nagy töltenyhiányt szenvedett.

— A budapesti Rákóczi-ünnep. A kibontott ünneplő zászló alá, mely alatt Budapest hazafias polgársága a tüneményesen nagy szabadsághős, II. Rákóczy Ferenc kegyeletes emlékének áldozni kíván, egyre sorakoznak társadalmunk vezéremerei. Így legutóbb: Apponyi Albert gróf, Rákosi Jenő, Barabás Béla és Hock János hazafias szavak kíséretében fogadták el a rendezőségben a kijelölt tisztségeket. Hock János utóbb a következő levelet intézte a rendező bizottsághoz: „A Rákóczi-ünnepségen örömmel veszek részt. A megtisztelő választást kitüntetésnek tekintem és szívesen elfogadom. Adja Isten, hogy a legönzetlenebb magyar szabadsághős föltámadása, a magyar nemzet politikai újjászületésének hajnalhasadását jelentse!”

— A szerb katonai összeesküvés. Belgrádból táviratozzák: Az elmúlt éj és tegnap délelőtt folyamán több tisztet hosszabb ideig kihallgattak, köztük Magdalenics Mihály tábornokot is, akiről a „Stampa” azt jelenti, hogy az éj folyamán letartóztatták és tegnap reggel szabadlábra helyezték. A hír ebben az alakban nem igaz. A tábornok, aki népszerű ember, tegnap reggel nyilatkozatot adott ki, melyben nyíltan kijelenti, hogy a királygyilkosokat elítéli.

— Ha én — mondja a tábornok — május 29-én tényleges tábornok lettem volna, rögtön intézkedtem volna, hogy a gyilkosság minden tiszt otthonában megbeszélés tárgyát képezze, és ha a tisztek többsége a mellett nyilatkozott volna, hogy az a tett nem szennyezi be a szerb tiszt ruhát, akkor személyes kötelességemnek tartottam volna kilépni abból a tisztkarból, mely ilyen nézeteket vall. Hasonló értelemben nyilatkozott a tegnap letartóztatott Lounkeviics kapitány, Sándor király volt segédtestje, aki a gyilkosság éjjelén egy szakasz katonával a királynak segítségére sietett, de a palota udvarán az összeesküvők által elfogatott. A Nisben letartóztatott tiszteket mind a várba szállították, ahol szigorú őrizet alatt állnak. Minden közlekedéstől el vannak zárva. Mikor a többi garnizonok tisztjei megtudták, hogy Nisben egy aláírt ívet elfogtak, rögtön összetépték az összes íveket és felhívásokat, úgy hogy a vizsgálat ma teljes bizonytalanságban van a felől, hogy kik irták alá az íveket.

Tegnap óta politikai körökben az a nézet uralkodik, hogy az összeesküvők még a skupstina összehívása előtt egy katonai lezsim felállítását fogják keresztülvinni.

György trónörökös holnapi születésnapja alkalmából a királyi család és a belgrádi garnizon összes tisztjeinek jelenlétében a banyiculi táborban díszszemle lesz, miközben a király napiparancsot fog felolvasni a trónörökösnek a szerb hadseregbe való belépéséről. A népnek ezt proklamáció útján fogják tudtul adni.

Belgrádból táviratozzák: Masin ezredes lemondott miniszteri állásáról; valószínűleg belgrádi várparancsnok lesz.

— A Ganz-gyári sztrájk. Fővárosi tudósítónk írja: A Ganz-gyár vasöntőinek a sztrájkja elérkezett a fordulóponthoz. Az igazgatóság

vagy megadja 20 százalékos béremelést és a munkások egyéb apróbb követelését, vagy a gyár 2000 munkása sztrájkba lép. A Ganz-gyár három budapesti telepének összes munkásai szolidaritást vállaltak a sztrájkolókkal. Memorandumot készítettek, amelyben bejelentik, hogyha az igazgatóság nem teljesíti a vasöntők kívánságait, sztrájkba lépnek. A memorandumot ma akarták átadni az igazgatóságnak, de mivel az igazgatók Bécsben vannak, csak akkor adják át, amikor visszaérkeznek. Miután az igazgatóság hallani sem akart a követelésekről, valószínű, hogy pár nap múlva 2000 vasmunkás fog sztrájkolni a fővárosban.

— Arad és a párisi tűzkatasztrófa. Az Aradi Kereskedők Köre befejezte a Párisi Nagy Áruház leégése által keresetnélkülivé vált kereskedelmi alkalmazottak javára indított gyűjtést. A legutóbbi kimutatás óta a következő adományok érkeztek:

Guttman Samuné 3 kor.

Berger Józsefné 5 kor.

Az Aradi Kereskedők Köre összesen 256 kor. 20 fillért gyűjtött az állásnélküli alkalmazottak segítésére. Ebből 165 kor. 20 fillért augusztus 26-án, 91 koronát pedig tegnap küldött meg az Aradi Kereskedők Köre Zerkovitz Emil, a kereskedelmi alkalmazottak országos egyesülete elnökének, a segélyakció vezetőjének.

— Szetreászka a trónörökös fogadtatásánál. A következő nyilatkozat közlésére kértünk föl: Az „Aradi Közlöny” egyik múlt heti számában egy személyemre vonatkozó közlemény jelent meg, hogy trónörökösünk ő fenségének a lippei állomáson történt ünnepélyes fogadtatása alkalmából „szetreászka”-val igyekeztem ellensúlyozni az „éljen”-zést. A közönség tájékoztatása céljából kijelentem, hogy hivatalos elfoglaltságom miatt a trónörökös fogadtatásánál a legnagyobb sajnálatomra részt nem vehettem, a lippei állomáson a jelzett időben nem voltam s így sem nem éljenkezhettem, sem nem szetreászkazhattam. Mária-Radna, 1903. szeptember 8. Dr. Bradean Athanáz.

— A szász trónörökös házassága. Már néhányszor merültek föl ellenőrizhetetlen hírek arról, hogy Frigyes Agost, szász trónörökös, a keserves csalódás után, mely házasságában érte, újra nősülni akar. A híreket nyomban követte a cáfolat. Most újra fölbukkanik a terv, csak hogy más világításban. Drezdából jelentik, hogy György szász király szeretné a fiát, a trónörökösét másodszor is megázasítani, mert nem tartja helyesnek, hogy az országnak egykor ne legyen királynéja. A trónörökös azonban, aki elvált feleséget, Lujza hercegnőt állítólag még mindig szereti, hallani sem akar a házasságról. A király attól fél, hogy fia vissza fogja hívni első nejét, a mit a nép is szívesen látna, ezt azonban György király minden áron meg akarja akadályozni és ezért még életében látni akarja fiát egy más asszony oldalán. Ez a hír persze, éppen olyan ellenőrizhetetlen, mint a többi.

— Halál a bucsujárás alatt. A Kisasszony-napi bucsunak, a mikor a mária-radnai kegyhelyet sereggestül keresik föl a hívők, volt egy szomorú eseménye. A bucsujárók között volt egy nyolcvan esztendő földesgazda, Pósa Mózes, Okanizsáról, Bácsmegyéből jött Radnára s társaival hazafelé tartott. Utközben rosszul lett és Glogovácon meghalt. Az alispán Borsos Béla dr. aradi járásorvos jelentése alapján megadta az engedélyt, hogy a szerencsétlen bucsujáró holttestét Okanizsára szállítsák.

— Fegyelmik a tűzkatasztrófa miatt. Fővárosi tudósítónk táviratozza: Lang György tanácsos beterjesztette Matuska Alajos helyettes polgármesterhez a tanuk kihallgatásáról fölvett jegyzőkönyvet. A helyettes polgármester ma délután szóbeli jelentést tett a székesfőváros

közgyűlésén, a vizsgálat eddigi eredményéről s bejelentette egyszersmind, hogy Lung tanácsos jelentésének áttanulmányozásával befejezte a vizsgálatot és még ennek a hétnek a folyamán meghozza a határozatot abban a tekintetben, hogy kik ellen és milyen irányban kell elrendelni a fegyelmi eljárást.

— A pápa nővérei. Velencéből írják: X. Pius pápa két nővére tegnap Rómába utazott. A pályaudvaron a két asszony harmadosztályú vasúti jegyet akart váltani, de a prefektura meghagyására külön szalonkocsit bocsátottak rendelkezésükre, a melyben aztán Rómába utaztak, a pápai székbe emelkedett fivérök látogatására.

— A zsarnócai tűzvész. Zsarnócáról jelentik: Zsarnócán a tegnapi tűz hetven házat hamvasztott el. Az erdőhivatal és a kereskedelmi hitelintézet helyiségeit sikerült megmenteni, csak a tetejük égett le. A gyújtogató egy öreg asszony volt, a ki azért, mert libalopásért büntetést kapott, bosszúból felgyújtott egy házat, és állítólag többet is. A védelem nagyon nehéz volt, mert egyszerre öt helyről is terjedt a tűz, iszonyu látványt nyújtva messze a Garadvölgyén. A régi vár a magasból borzasztóan hányt mindenfelé az égő üszköt, szikrát, mely a nap forró hevével együttesen végzte romboló munkáját. A zsarnócai tüzet megelőző napon a közeli Gyekés község tűzveszedelmét egy nyomorék ember okozta, a kinek alvás közben az égő pipa kiesett a szájából. A szerencsétlen nyomorékot az elkeseredett károsultak a tűzbe skarták vetni, csak a csendőrség menthette meg a tűzhaláltól. Az első segítséget élelmiszerekben a mindenüktől megfosztott tűzkárosultak Selmechányáról kapták, a hol Vörös Ferenc tb. főjegyző az első hír ballátára élelmiszert gyűjtött és azt el is küldötte nekik.

— Hivatalvesztésre ítélt bíró. Rezman Demetert, Galsa község bíráját hivatalvesztésre ítélték. Az így megüresedett bírói állásra f. hó 7-én Vank Josif galsai lakos községi képviselőt választották meg.

— Amerikai párbaj. Pozsonyból írják: Göndör Zoltán joghallgató, Göndör Károly katolikus népiskolai igazgató fia pénteken este főbelötte magát. Ongyilkossága előtt levelet kapott, melyben nem volt más, mint egy fekete keresztel ellátott lap. A boldogtalan fiu öngyilkossága előtt megvallotta egyik barátjának, hogy főbe kell magát lőnie, mert amerikai párbajt vívott. A levelet egy hordár vitte a fiuhoz, akit a rendőrség már ki is hallgatott. A hordár elmondta, hogy a megbízója egy fekete, alacsony, kissé hebegő beszédű fiatal ember volt, akit még soha sem látott. Az ügyészség szintén megindította az eljárást s erélyesen kutatja Göndör Zoltán ellenfelét. A szerencsétlen fiu halálán van. A városban a mélyen sujtott család iránt általános a részvétel.

— Életmentő tengerész hadapród. Kinos két jelenet játszódott le — írja fővárosi tudósítónk — hétfőn délután a Császárfürdő férfi uszodájában. Egy jól megtermett uri ember fürdőzős közben eszméletét elvesztette és alámerült. A fürdőzők még idejekorán észrevették és kiemelték, mire fél óránál tovább tartó élesztgetés után rendbe jött. Alig hogy a fürdőközönség ismét megtöltötte a medencét, az egyik fürdőző, Elischer János tengerész-hadapród látja, hogy a víz színe alatt ismét rángatózik valaki. Hirtelen a víz alá bukkant és erejének teljes megfeszítésével kihuzta a teljesen eszméletét vesztett férfit és szerencsésen kiuszott a partra vele. A fiatal életmentőt hatalmasan megéltje-nezték.

— Ékszerlopás a gyorsvonaton. Fővárosi tudósítónk táviratczza: A bécsi-budapesti gyorsvonaton Pollacsek bécsi gyáros nejétől tízezer forintnyi ékszert elloptak.

— A könyvelő szerelme. A topolyai lakarekpénztárban izgalmas szerelmi tragédia ját-

szódott le tegnapelőtt. Mint levelezőnk jelenti, az intézet egyik könyvelője, Beck Jozefin, könyvei mellől hirtelen a hivatali helyiség közepére sietett s egy előrántott forgópisztolyból a szájába lőtt. A golyó az agyba hatolt s a szép fiatal leány halva rogyott össze. Beck Jozefin szereimes volt az intézet egyik hivatalnokába, aki azonban szerelmét nem viszonozta. Ezért dobta el magát az életet.

— Szerencsétlenül járt kisleány. Ma délelőtt végzetes baleset ért egy másfél éves csecsemőt. Dudas Teréz egy aradi munkás másfél éves leánygyermekét véletlenségből marólugot ivott s a méreg a kis gyermeket megölte.

— Székely művészek Aradon. Két világszerte ismert marosvásárhelyi székely művész látogat el a napokban Aradra: Király Béla hegedűművész és Uzoni Benő Bálint tilinkó-művész, a kik itt is tartanak érdekes hangversenyt. Király Béla, aki egyébként tanár és ref. pap, Amati-hegedűjével beutazta nemcsak a kontinenst, hanem ugyszólván a félvilágot és mindenütt, a hol megfordult, hatalmas sikert vívott ki a magyar névnek, Benő Bálint pedig kis furulyájával tudott olyan sikert elérni, mely a maga nemében páratlan.

— Párbaj az elcsábított kedves miatt. Budapestről írják: Véres kardpárbajt vívott tegnap délután 6 órakor egy fővárosi vívóteremben két fiatal ember. A párbaj oka nő volt. K. Sándor és L. Árpád a múlt évben még együtt hallgatták a felső kereskedelmi tanfolyamot, de a barátság már régebb keletű volt közöttük. Arvamegyében atyjuk birtoka szomszédos volt és családjuk több mint egy évtizede, a legjobb egyetértésben és szomszédságban élt egymással. A két ifju, körülbelül egykoruak, Budapestre jövet együtt laktak, együtt étkeztek és együtt lumpoltak, ha erre sor került. Ezt a jóbarátságot azonban megzavarta egy nő. K. Sándor valahol az utcán ismeretiséget kötött egy fiatal, csinos leánnyal, aki független volt és a ki rövidesen kedvese lett a fiatal embernek. Ez barátjával együtt egy nagyobb bankház hivatalnokává lett és gazdag szüleitől kapott pénzzel kitartotta a leányt. K. Sándor roppant féltékeny természetű lévén, még testi-leiki jóbarátjától is féltette a leányt és éppen ezért elhurcolkodott a közös lakástól és a leányhoz ment lakni. Történt azonban, hogy a fiatalembernek néhány npra családi ügyben el kellett utazni Arvamegyébe. Mivel kedvesét nem vihette magával, de tartott attól is, hogy a leány távollétét felhasználja arra, hogy megcsalja, felkérte tehát barátját, hogy tartsa szemmel kedvesét e néhány nap alatt. Ez készségesen ráállott erre, mire K. Sándor elutazott. Hogy a jóbarát miként teljesítette kérését, azt csakhamar megtudta. Véletlenül egy nap alatt elintézte ügyét és visszautazott Budapestre. Egyenesen lakására sietett, hogy kedvese ölelő karjai közé repüljön. Kellemetlen meglepetés várta. Az ajtó be volt zárva, de kellett valakinek benn lenni, mert belülről zaj hallatszott. Miután ismételt zörgetésre sem nyílt ki az ajtó, K. Sándor felfeszítette azt és behatolt a szobába. Ott állott előtte a két bűnös, a kedvese és az ő jóbarátja, akit örkődésre kért fel. Mindketten félig pongyolában. A tagadás mintsem használt. K. Sándor éketelen dühében megtalálta ütni barátját, mit ez nem hagyott megtorlatlanul. Ebből keletkezett aztán a két jóbarát között a párbaj ügy, melynek most az egyik, L. Árpád súlyos áldozata. Barátja a fején adott neki egy éles vágást, a mely csontig hatolt.

— Talált óra. Ma délelőtt fél-tizenkét órakor a városházának a csanádi palota oldalára néző sarkán, a kövezeten egy nikkal remontoár órát találtak. Tulajdonosa a keilő igazolás mellett szerkesztő-ségünkben átveheti.

— Köszönetnyilvánítás. Hacker Mór ur annak emlékére, hogy most 25 éve Szegeden közhonvédből őrmesterré lett előléptetve, hat kilogramm szivarvéget volt szives az agg és szegény honvédek közötti kiosztás végett küldeni. Az aradi honvédegyet a nemes adakozónak ez uton is a leghálásabb köszönetet nyilvánítja. Arad 1903. szeptember 9. Simay István, egyl. elnök, May Soma, jegyző.

— Általánosan el van ismervé az, hogy Weinberger Ferenc jóhírnévnek örvendő, szolid ékszerészünknél, Központi szál oda épület, a közönség a legelőzékenyebb és leglekiismeretesebb kiszolgálásban részesül, csakis finom ékszer és valódi

„Genfi“ zsebóra, valamint diszezüst és éteszközök dus raktárát a legmelegebben ajánlhatjuk a t. közönség b. figyelmébe. Saját szakszerű ékszerműhely. Városi és megyei telefon 439.

— Minden nőnek tudnia kell, hogy a párisi és bécsi kiállításán arany éremmel kitüntetett Balassa-féle valódi angol Ugorkatej azonnal eltünteti szeplőt, májfoltot és mindennemű tisztatlanságot az arcról és annak gyönyörű üdeséget, fiatalságot kölcsönöz, kár tehát várni, mindenki vegye meg még ma. Ara 2 korona, hozzá való ugorka szappan 1 kor., 8 drb. 2 kor. 40 fill. Poudre 1.20 és 2 kor. Kapható Balassa Kornél gyógyszerárában Temesvár, Aradon Vojtek és Weisz uraknál, Krausz Elemér és társai drogueria üzletében, Földes Kelemen gyógyszerárában, Tábor Gyula gyógyszerárában Pécskai-ut 18. sz., ahonnan titoktartás mellett házhoz is lesz küldve. Tessék Balassa-féle ugorkatejet kérni.

— A Porter cipők ma a legkedveltebb cikkek közé tartoznak Aradon. Alig van példa rá, hogy valamely gyártmány ily rövid idő alatt megnyerte volna a közönség tetszését. Ennek a titka abból áll, hogy a Porter-cég nemcsak a legjobbat tartja raktáron, hanem azt a lehető legolcsóbban árusítja. Vannak talán elvéve kétkedők, akik azt hiszik, hogy a Porter-cég cipőivel nem nyújt annyit, mint bármely más speciálista, de ezeknek a keveseknek is azt ajánlhatjuk: Jöjjenek el és győződjenek meg arról, hogy szép, sikkos és finom cipőkben nagyobb választékot nem lehet kívánni. Az áruház számol a legkényesebb igényekkel, s midőn a versennyel sorompóba lép ismeri annak a közönségnek jogos kívánságait, amelynek hi kielégítésére egyedül törekszik.

— Dentolin fog-crème a legkedveltebb fogszéplítő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznál, Aradon.

— T. üzletfeleink szives tudomására hozzuk, hogy Révész Nándor könyv- és papirkereskedő urat (Minorita-palota. — Telefon 265. szám) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóját érdeklő megbízásokat.

Leleplezett lóverseny-csalás.

(Tizenkét letartóztatás.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 9.

Régtől fogva erős volt a budapesti közönség gyanuja, hogy a lóversenyek eseményeit nem tisztán a lovak képességeinek a következtével. Bár a Magyar Lovaregylet a versenyek tisztasága érdekében a lehetőségig iparkodott mindent megtenni s megtiltotta a versenyzőstől alkalmazottainak a fogadást is, annyi lehetetlen meglepetés állott be, olyan váratlanul végződtek egyes mezőnyök, hogy a közönség bizalma egyre fogyott.

A legutóbbi budapesti nyári meetingen aztán kifejezésre is jutott a gyanu. Aki csak kissé jártas a lóverseny-eredmények statisztikájában, bizonyos volt abban, hogy bűnös kezek irányítják a lovak futását. Nyíltan beszéltek arról, hogy van egy titkos ring, amely összejátsszik az istállófiukkal és a zsokékkal s a lovak győzelme bűnös manipulációk dolga. Így történt azután, hogy egyre-másra a legelhanyagoltabb lovak nyertek versenyeket, óriási kvótákat fizetve a fogadóknak. Persze, ez egyenesen kizsárolása volt a jóhiszemű közönségnek.

A gyanu beigazolódott. Már az elmúlt nyári versenyek utolsó napján a fővárosi detektívek lelepleztek egy turfszedelgőbandát. A lóverseny-térhez közel eső „Kincsem“ című vendéglőben Demjén felügyelő, aki több detektível váratlanul betoppant s egész sereg istállógyereket, lovászt, tréneret talált ott. A diszes társaságban volt egy komikus és egy főpincér is. A vizsgálat során megállapították, hogy a banda egyenesen a közönség kifosztására utazik, kiosztja a szerepeket az összejátsszó lovásziuk és zsokék között, úgy hogy nem egy meglepetést lehetne ezeknek a rovására írhatni.

A vizsgálat eredményét épen annak sikere érdekében titkolták eddig. Most azonban a

rendőrség kiderítette a társaság egész szervezetét. S így talán remélhető, hogy a löverseny-téren való játék nem pipisták kezében lesz.

A rendőrség a következőket tartóztatta le:
Hujber János, a Planer istálló lovásza,
Svadlenka József, Biesen Alfréd lovásza,
Zsirey József, a Milne-istálló lovásza,
Horák József, a Planer istálló lovásza,
Hujber Miklós, foglalkozás nélküli ezüst-műves,

Varró József „Smart” lovásza,
Kollár István helynélküli lovasz,
Jelinek Vince helynélküli lovasz, aki a Dávid-istállóban tartja fel magát,
Buska János foglalkozás nélküli lovasz,
Vaskovics Rezső vasesztérgályosságod,
Fodor Miklós napszámos.

Kellő igazolás után elbocsátották: Büchler Ferenc cipészt, Braun Ferenc, a Stefánia-kávéház főpincéret, Przbika Ferenc nyugalmazott tréneret, Dévai Jenő, a Tátra komikusát, Lajos Jánost, Dréher lovászt, Nagy István 491. számú hordárt, Feigl Gáspár hentest és Bugyi Miklóst, Luczenbacher lovászt.

A diszes kompánia, úgy látszik, már rég folytatta üzemeltetését, melyek szomorú világot vetnek a löversenyek tiszta voltára.

Mint értesülünk, a Lovaregylet a lehető legszigorúbban jár el a letelepített turfihiénákkal szemben. Az ügy még ezzel különben nincs befejezve, mert a rendőrség az ügyben szigorú vizsgálatot folytat a nyomozás egyre tart még.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Elítélt biciklitolvaj. Az aradi törvényszék ma elítélt egy biciklitolvajt, aki nem úgy lopott magának vasparipát, mint az e téren működő kollegái szokták. Nem ült fel egy az utcán felejtett biciklire, hanem kerítésen keresztül mászott be egy udvarra, és úgy emelte ki a kerékpárt. Szelecsán György a neve ennek a tolvajnak, akit az ügyészség két rendbeli lopás miatt vádolt. Az egyik a kerékpárlopás, melyet Klein B. Vilmos kárára követett el. A másik károsult Marx Imre hentes, akit úgy lopott meg, hogy üzletében feltörte a pénzesládát és onnan kiemelt egy órát láncsal és egy csomó pénzt. A törvényszék hét hónapi börtönrre ítélte, ebből azonban egy hónapot az előzetes letartóztatás által kitöltöttnek vet.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti árú- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 9.

Déltőzsde. Buzakinálát mérsékelte, a vételkedv körültozott. Nyugodt irányzat mellett 40,090 métermássa került forgalomba, változatlanul tartott áron. Egyéb gabona-nemek változatlanok. Időjárás forrás.

Estitőzsde. Berlin 1/4 olcsóbb, Páris 25 magasabb.

Zárás 12 órakor:

Buza októberre	7.42—7.43
Buza 1904. áprillisa	7.67—7.68
Rozs októberre	6.24—6.25
Rozs 1904. áprillisa	6.51—6.52
Zab októberre	5.49—5.50
Zab 1904. áprillisa	5.72—5.73
Tengeri szeptemberre	6.32—6.33
Tengeri 1904. májusra	5.56—5.57
Répcse szeptemberre	—

Zárás 5 órakor:

Buza októberre	7.45—7.46
Buza 1904. áprillisa	7.68—7.69
Rozs októberre	6.23—6.24
Rozs 1904. áprillisa	6.51—6.52
Zab októberre	5.48—5.49
Zab 1904. áprillisa	5.72—5.73
Tengeri szeptemberre	6.29—6.30
Tengeri 1904. májusra	5.54—5.55
Répcse szeptemberre	—

NAPIREND.

Szeptember 10. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Tolent. Miklós. — Protestáns naptár: Tolent. Miklós. — Görög-keleti naptár (augusztus 28.): Mózes remete. — A nap két 5 óra 16 perckor, nyugasik 6 óra 5 perckor.

Köcsöny-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Breklye-muzeum helyisége mellett Előterem.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratát szerint a mai napra a következő időjárás várható: Sok helyütt esapadék, zivatarok, hűvösebb. Szeptember 10. Az arad hegyvidéki turista-egyesület választmányi ülése este 8 órakor (Vass szálló.)

KERPEL IZSÓ

könyv-, zenemű és papirkereskedése, Aradon, Andrassy-tér 20. sz. (Fischer Eliz-p.)

A tanuló ifjúság

szíves figyelmébe!

Kiváló minőségű iskolai **taneszközök**, u. m. **füzetek, léniák, körzők, rajztömbök**, a legjobb **gyártmányú radirgummi-fajok, ceruzák, tuss festékek, ecsetek**, valódi **flumel** és **péterfalvi rajzpapír** stb. minden pontosan a tanintézetek előírása szerint. Magyar készítmények.

Mindenből csak legjobb gyártmányok!

Használt

iskolakönyvek

óriási mennyiségben, kitűnő állapotban kaphatók!

Egyben ajánlom 60,000 kötetes

kölcsönkönyvtáramat

melyben minden ujdonság kapható, továbbá 30,000 kötetes

zenemű-kölcsöntáramat,

melyben szintén az összes ujdonságok megjelenésük után azonnal kivehetők.

Kiváló tisztelettel

KERPEL IZSÓ

könyv-, zenemű- és papirkereskedése, könyv- és zenemű kölcsöntára.
Telefon 385. sz.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Olvasó. A helybeli hazaáruló oláh lap piszkolódásaira büszkék vagyunk. Szemétdombrol és posolyából jövő förmédvények továbbra is csak ösztönzésül fognak szolgálni arra, hogy hazafias érzésből fakadt felháborodásunknak és utálatunknak mindannyiszor kifejezést adjunk, valahányszor ez a sajtó-parazita részszolgálg.

Homo. Százszor feldolgozott téma, amely még ügyesebb formában se keltene hatást.

N. K. Sorsjegyei közül egyik se nyer.

Érdeklődő. Arad. A „Tribuna Poporului” német szövegű melléklete, mely a külföldi lapok informálására szolgál, így hangzik:

„Die arader „Tribuna Poporului”, das Hauptorgan der ungarländischen Rumänen, veröffentlicht seit einiger Zeit an leitender Stelle politische Artikel von bedeutender Tragweite, die jedoch leider! wenig beachtet worden sind. Zumal seit der Ankunft S. K. H. des Kronprinzen T.-Ujfalú präcisiert sich täglich, stets prägnanter, ihren, und zugleich den Standpunkt aller Rumänen gegenüber den „nationalen Aspirationen” der Maghiaren.

So veröffentlicht sie in ihrer letzten Nummer (für das Volk bestimmte Ausgabe) einen Artikel, der vollständig geeignet ist den politischen Kreisen zum Nachdenken zu geben.

Nach einem Rückblick auf die Politik des rumänischen Volkes, das stets, treu seinem Schwur, für sein Herrscherhaus gekämpft und sehr oft gelitten, resumiert sie die Bedeutung der Ankunft S. K. H. des Kronprinzen in folgenden Zeilen:

„Seine Anwesenheit bei den heurigen Manövern hat noch eine andere Bedeutung: es ist ja allbekannt, d. sz. eben jetzt in Budapest gegen das gemeinschaftliche, oder das „kaiserliche” Heer — wie es die Rumänen nennen — eine förmliche Verschwörung existiert. Und wenn S. M. über den von den Maghiaren gegen dieses gemeinschaftliche Heer gerichteten Angriff wenig erbaut ist, der ja Nichts anderes als die Maghiarisierung des Heeres bezweckt, so wird S. K. H., der Kronprinz, jedenfalls mit verdoppelter Aufmerksamkeit die Leistungen jenes Teiles der Armee, den hauptsächlich die stets kaisertreuen Rumänen bilden, betrachten. Denn im grossen und verhängnisvollen Kampfe, der sich jetzt um die nationalen Concesionen abwickelt, verharren die Rumänen, eingedenk ihres Schwures, bei der Idee des gemeinschaftlichen Heeres und werden stets für jene kämpfen, die die heutige Lage aufrecht zu erhalten bemüht sind . . . denn jede Aenderung ist verhängnisvoll nicht nur für die Armee, sondern zugleich für alle Völker Ungarns“.

In derselben Nummer veröffentlicht das genannte Blatt ein schwungvolles, von Traurigkeit durchhauchtes Foilleton, in dem es sich bitter beklagt, dass die ungarischen Behörden dem rumänischen Volke es nicht gestattet haben am Empfange S. K. H. in Lipa teilzunehmen. Das Foilleton beginnt und schliesst mit den vielsagenden Heine'schen Worten:

Dann steig' ich gewaffnet hervor aus dem Grab, Den Kaiser, den Kaiser zu schützen.“

REGÉNY-CSARNOK.

A toltekek kincse.

— Eredeti regény. —

Irtá: Ritt Gyula.

[34]

(Vége.)

Most már nem volt miért tartózkodnunk. Elhagytuk a Sas-hegyek körirását, de nem délre, amerről jöttünk, mert nem mertünk még egyszer a fehér hegyek jégországaiba, behatolni hanem a Sas hegyek lejtőjén tovább északra, ahol e könyvtáry a fehér hegyek alacsonyabb láncolataiba olvadt bele.

A fehér hegyek északi részében tágas völgyek nyitak, melyek épp oly élettől duzzadtak mint a Sas hegyek virágzó völgyei.

Minden akadály nélkül haladtunk át rajta és ahol a dombok már egészen ellaposodtak, újra kezdődött a zöld prairiek hatalmas tengerre. Utunk a gilikámok országába vezetett. Már nem volt okunk tőlük félni és bátran haladtunk előre.

A gilikámok, kikkel a prairieken találkoztunk, látásunkra úgy elloholtak, mintha eleven

főfalástól félték volna. A következő napon a déli látóhatáron egy nagy fekete tömeg tűnt fel, amint a hosszú vonalban felénk kigyózott. A gilikámok voltak, kik Burburnnal a legnagyobb tisztelettel jöttek elének. A megfutamodott gilikámok vitték el érkezésünk hírét, mire Burburn összeszedte seregét, hogy azok élén üdvözlje a hold fiat, kik megjelentették a „Szent kigyó” „nagy szellem”-ét. Utunk valóságos diadalmenet volt, de ami nekünk rögtön feltűnt, a papjuk, ki hatalmát s befolyását tőlünk féltette, nem volt közöttük.

A gilikámok falujában hallottuk Kiriztől, Burburn első vezérétől, hogy mily türelmetlenül várták akkor nap az estét, s azzala „szent kigyó” „nagy szellem”-nek megjelenségét. S amikor az dörgésektől kísérve, haragosan végighuzódott fejük fölött, mindegyik a halála óráját látta elérkezettnek. És mindezen szerencsétlenségért a papot okozták, ki oly vakmerő bátorsággal lépett fel a hold fia ellen; mintha csak összebeszéltek, vagy egy titkos parancsára hallgattak volna, úgy rohanták meg a papot és földarabolták. Senkisémet kelt védelmére és testének darabjait szétszórta a mezőben. A hatalmas dördülés pedig, ami e jelenetet követte, eltüntette a „nagy szellem”-et is. Ebből a gilikámok azt következtették, hogy a „szent kigyó” megszüntette haragját, őket újra kegyébe vette, mert a pap halálával kiengesztelték őt és a hold fiát.

Néhány napig tartózkodtunk a faluban s aztán utra keltünk. Burburn egész seregével, épp úgy, mint Solyomszem, országának határáig kísért el bennünket és kérésünkre három gilikámot adott mellénk, kik a sivatagot elkerülve, ahova nem óhajtottunk többé visszakerülni, jelölték meg az utat, amelyen keresztül a prairie segélyezte őserdőbe kerültünk.

Ha nem merített volna ki bennünket a hosszú ut, melynek fáradsalmát csak ezután kezdtük érezni, még egyszer látni szeretnénk volna Solyomszemet. Macahant, a nyílt és őszinte macahuánokat, kiknek körében oly jól éreztük magunkat, de így csak ismeretségünk jó emlékét vittük magunkkal.

— Es a toltékek gyémántjait, — dörzsölte Cyrano elégedetten kezét, valahányszor oly dolgról beszélgettünk, ahol ő ezt az idézetet használhatta.

Dacára, hogy visszajövet jobb utakon haladtunk, azért még sem volt valami kellemesnek nevezhető.

— De mi ez a fáradság ahhoz az örömhöz képest, amit a zsebünkben csillogó gyémántok okoznak, — ujjongott Cyrano még akkor is, mikor a hőségétől kinyírt a nyelvét öltögette. — Visszük a toltékek gyémántjait.

— Es ez mindent feledtet, ugy-e Cyrano? — szolt mosolyogva Fernando. A Hacapulc-erdőben megszakadtak a fáradsalmak és akadályok. Ujra a pálmák hűs ligetét élveztük és kissé felüdülve értünk Vera Cruzba.

Főlkereztük Savestras mestert és még három napot töltöttünk az ő tengerparti vendéglőjében. Ismét hallottuk a rég nélkülözött tenger zugását, titkos mormolását, amelyre most, egy hosszú utra magunkat biznunk kellett.

Szeptember vége felé járt az idő, amikor — mintna csak kergettek volna, — rohantunk a „Rosalia” fedélzetére. Bucsut intettünk Savestrasnak, a hegyek s erdőknek, a toltékek kincses útjának, a nekem annyi örömet és élvezetet nyújtó prairieknak, majd a napnak, melynek korongja a százados tölgyek lombkoronájába hullt bele; — később a partnak és végül már csak egy kékes csíknak s aztán üdvözöltük a maga teljes pompájában élénk társul, fönséges oceánt, melynek hátán hol ringatózva, hol pedig fecskeszárnyakon haladt előre hajónk, édes hazánk felé. Egy verőfényes reggelen megláttuk Spanyolország körvonalát.

Fernando Malagában szállt ki Cyranóval és a Don folytonos unszolására, nekem is ki kellett szállnom. Egy hetet töltöttem vendégszerető kastélyában, amikor a honvágytól űzve, elbúcsúztam tőle.

Néhány nap múlva az én hajóm is befutott a karcsu Adriába és a toltékek gyémántjaival zsebeimben csak akkor éreztem magam teljesen kárpótolva, elégedetten és megnyugodva, mikor dobogó szívvel léptem édes hazám aranykalászos ismerős földjére.

NYILTTÉR.* Antiquar iskolakönyvek még mindig kaphatók Ingusz I. és fia

könyvkereskedésében
ARADON, Weitzer János- (Templom)-utca, a polgári
finiskolával szemben,
Hatósági orvosi felügyelet alatt fertőtlenítvé.

800.000

koronát

meghalad az az összeg, mit Arad évente idegen készítésű cipőért osztráknak, csehnek, morvának elfizet

és mit kap

? azért a ? pénzért?

— Tessék megnézni. —

Ilyen lesz, ha egyszer megázott, a bolti cipő, más szóval a bécsi rongy.

És a magyar cipész tengődik, munka nélkül. Esmélj magyar társadalom! Ha cipőt vásárolsz, gondold magyar véreidre, kiknek, mert nincs munkájuk, nincs kenyérük sem.

Ha cipő kell, rendeljen magyar iparosnál!

A magyar cipésznél ilyen cipőt kaphat!

1501

Ha pedig kész cipőt szokott vásárolni, vásároljon az

ARADI CZIPESZEK TERMELŐ SZOVETKEZETENEL.

Andrássy tér 22. (Hajós gyógyszer-tár mellett.)

Fiók-üzlet: Boros Béni-tér (Dengl-ház.)

Ajánlunk ipar és háztartási célokra
rostált darabos

bükk faszenet

100 kiló 4 korona 40 fillér;
bérmentve, házhoz szállítva,
kétszer mosott, valódi porosz

kovács-kőszemet,

100 kiló 4 korona 40 fillér;

elsőrendű szagtalan

fűtő kőszemet

100 kiló 3 korona 40 fillér;

ugyszinte darabos

légszesz pirszenet (koks.)

100 kiló 4 korona 20 fillér.

Megrendelések pontos eszközzése és hazaszállítása
végett fél napi időt kérünk.

KNEFFEL KÁROLY és FIA

vaskereskedése Aradon.

Telefon szám 139.

PÖSTYÉN:

Kénes iszapfürdők. Budapesttől 4 óra

Kőszvény-, csusz-, ischias-, exsudatok-

orvosilag első helyen ajánlva.

Fessék prospektust kérni. Fürdőigazgatóság.

Iszap főlerakat házi kúrákhoz Aradon:

Földes Kálmán gyógyszer-tárában, Deák Ferenc-utca 11-12.

Az Elite kávéházban

ma és a következő napokon

nagy Highlife

(nemzetközi)

művész estély

új humorisztikus műsorral.

10 énekesnő, 8 férfi. Naponta két új bohózat, új kuplék.

A bájos ELEKI

új alakításokkal, táncokkal, új kupléival.

Kisséri Nándor

saját szerzeményű humorisztikus új kuplékat ad elő.

Ezenkívül az összes tagok fellépte.

A szórakozni vágyó t. közönség becses figyelmébe ajánlva ezen valóban élvezet-dus előadást, kegyes pártfogásért esedezik tisztelettel

Az igazgatóság.

Az Elite-mulató üvegterme villamos ventilátorral van ellátva. Hőség vagy füst nem észlelhető.

Hűsítő italok. BUFFET. Hamisítatlan borok.

Olasz kávéházi árak s pontos kiszolgálásról kezeskedik

1954

Lóvy Ignác.

Alkalmi vétel!

Raktáromon levő összes

kész butoraimata mai naptól kezdve az eddigi ár-
nál 25%-kal **olcsóbban** ár-
sitom.**Varga József**

asztalos mester.

1826

Arad, Kápolna-utca 6.

Jószáshelyen

kapható egy waggon

dió- és cseresnyefa**palló és deszka**

esetleg butorra felcserélendő.

Bővebbet

Karácsonyi János,

kőriegyző.

1949

MINDEN HOLGYNEK

SZÜKSÉGES ARCBORE MEGVÉDÉSÉRE A

FÖLDES-FÉLE**MARGIT-CREMET**

használni.

Ezen kitűnő összeállítású és most már az egész művelt világban el-
terjedt készítmény nem zsíros kenőcs, hanem a bőr által azonnal fel-
szívódó vegykészítmény. Teljesen ártalmatlan és azért bármily hosszú
ideig használva sem árt. Pár napi használat után megszűntet szeplőt
májfoltot, bőrkátrát (mitesser) és minden arcztisztatlanságot. Massazs-
hoz használva eltünteti redőket, himlőhelyet stb.

Csakis ezen készítmények valódiak, a melyek czimeres védjegyemmel vannak lezárva.

Hamisítványoktól tessék óvakodni!

Egy tégely ára 1 korona.

1569

Margit szappan 70 fillér.

Margit powder 1 kor. 20 fill.

Kapható Aradon az összes gyógyszerárakban és droguériában.

Apátfalván: Tar Imre, Battonyán: Podor István, Vargha Antal, Borosjenőn: Pintér Fe-
rencz, Boros-Soboson: Zangorl Gyula, Berzován: Székely Sándor, Cs. Apáczán: Bonomi
Antal, Cs. Palotán: Nagy Albert, Csorván: Berkes Armin, Elekén: H. Pekker István,
Földéken: Boros Károly, Glugovácson: T. Zombory János, Gurahonczon: Molnár István,
Győrökön: Masznyik Daniel, Kis-Jenőn: Bayer György, Kevermesen: Schlögl Pál, Kun-
ágótan: Fejes Lajos, Kertészon: Hackenberger László, Medgyesgyázaán: Kelecsényi
Ferencz, Mező-Kovácsán: Szabady Viktor, M.-Radnan: U. Kossuth Pál, Nagy-Halmá-
gyon: Hanzócs László, Nagy-Zerinden: Vály Géza, Ó-Pécskán: Kocszin János, Pankotán:
Pusztvitz Gusztáv, Pivároson: Szabados József, Szekudvaron: Fromm D. Traugott, St-
mándon: Csiky Lukács, Soborszában: Károlyi Kálmán, Szemlakon: Hauszler Sándor,
Tauczon: Kuntz János, és Új-Aradon: Tornyó Géza urak gyógyszerárakban.

176—1903.

Pankota község előljárosagától.

Árlejtési hirdetmény.Pankota község székházának kibővítési munkálatai 19075
kor. 54 fillér összeg erejéig előirányoztatván, a munkálatok
biztosítása céljából folyó évi szeptember hó 19-ik napjának dél-
után 3 órájára Pankota községsházánál zárt ajánlati verseny-
tárgyalás tartatik, melyre a versenyezni óhajtok azzal hivat-
nak meg, hogy a fentebbi építkezés végrehajtásának elvállá-
lására vonatkozó zárt ajánlataikat a kitűzött nap délutáni 2 és
fél órájáig alulírott előljárosághoz annyival is inkább adják be,
mert a későbbben érkezettek figyelembe vétetni nem fognak.Az ajánlatokhoz a költségösszeg 5%-ának megfelelő bánat-
pénz készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban csato-
landó, valamint kijelentendő az, hogy az ajánlkozó az összes
feltételeket ismeri s azoknak magát mindenekben aláveti; —
ezek elmulasztása esetén az ajánlat figyelembe nem vehető.

Ajánlkozni lehet az egész munkára vagy egyes munkákra is.

Pankota község előljárosága nem köti magát a legolcsóbb
ajánlathoz.A szóban forgó munkálatokra vonatkozó műszaki művelet
és feltételek Pankota község jegyzői irodájában a rendes hivatalos
órákban naponként megtekinthetők.Megjegyeztetik végül, hogy a vállalkozókkal kötendő szer-
ződés nevezetkekre nézve azonnal, a községre nézve azonban
csak a vármegye törvényhatósági bizottságának jóváhagyása
után válnak kötelezővé, miből kifolyólag a terven teendő eset-
leges változtatásokból származó többlet munkákat kötelesek
vállalkozók a költségvetés egységáraiért elkészíteni, viszont az
egységárok szerint lesz a változások által előállható keveslet
munka ára levonva.

Kelt Pankotán, 1903. évi szeptember hó 7-én.

Gherba,
jegyző.

1957

Kócsi,
bíró.**Arad legnagyobb
ékszerraktára.**Iskolás deákok részére pontosan
járó órák 5 koronától kezdve
kaphatók**DEUTSCH IZIDOR**

órás és ékszerész-nél

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Tört arany, ezüst és**zálogcédulák** 1897a legmagasabb árban megvételik
vagy becseréltetik.

Legolcsóbb bevásárlási forrás.

Vérpiros remek fajú

édes

görög**dinnyék**Mélt. Br. Bohus László ur te-
lepeiről klgrmja 9 fillérért csakis
nálam kaphatók.**DÜRR GUSZTÁV**csomage-, fűszer-, ásványvíz- és pezsgő-
borkereskedése 1953

a városházzal szemben.

Malária a Hegyalján,

melynek egyedüli ellenszere a

Rozsnyay-féle chinabor,továbbá különösen gyermekeknek a Rozsnyay-féle pályako-
szoruzott**chininczukorka és chinincsokoládé.**

Minden gyógytárban kapható.

**Csak a Rozsnyay-féle eredeti készít-
ményeket fogadjuk el.**

Készíti:

909

Rozsnyay Máttyás gyógyszerháza

a Szentháromsághoz,

Aradon.**Farkas Ferencz és Schmidt Miklós**

vezetése alatt f. hó. 15-én

szabadalmazott amerikai kettős könyvviteli**tanfolyam****nyílik meg.**A tanfolyam körülbelül hat hétre terjed. Ezen idő-
tartam alatt a minden könyvviteli előismeret nélküli
hallgató is a könyvvezetés ismereteit elsajátítja olyannyira,
hogy képesítve lesz bármely nagyszabású üzlet ön-
álló vezetésére, érvényre, érvényre mérlegelés stb. el-
készítésére, valamint új üzletek könyveinek berendezésére.
A tanfolyamon nők is részt vehetnek.Tanítási idő naponként egy esti óra később meg-
határozandó időben és helyen. A tanfolyam hallgatói az ös-
szes üzleti könyveket gyönyörű kiállításban díjtalanul
kapják. Tandíj 35 korona. Ebből 15 korona beiratás-
kor, 20 korona október 1-jén fizetendő. Beiratás és köz-
lebbi felvilágosítás naponként d. e. 11—1 óráig és
este 7—8-ig Farkas Ferencz lakásán Kápolna-utca
28. földszint. 1741

APRÓ HIRDETÉSEK.

Egy kevésbé használt

4 üléses automobil jutányosan eladó. Értekezhetni Ascher Ferenc és Társa műszerészeknél Arad, Deák Ferenc-utca 89. 1946

Délutáni foglalkozást,

lehetőleg írásmunkát keresek. Czim a kiadóhivatalban.

Nevelő

ajánlkozik és vállalkozik az elemi, polgári és ízr. hitoktatásra ízr. családdhoz. — Czim a kiadóhivatalba: Delejes jelleg alatt 21. sz. 1956

Zrínyi-utca 4/c. számú

házban

négy szoba

és mellékhelyiségekből álló

utcai lakás
kiadó.

Bővebbet ugyanott. 1958

KINTZLER ZOLTAN

Grammofon művészi és ékezetes

Arad, Andrássy-tér 20. (Régi Aréna.)

Kizárólag finom

óra és ékszer

kapható. 1287

Pontos és szolid kiszolgálás!

Ez a legfontosabb

nem kell elköltözés esetén, vagy más esetben feleslegessé váló bútorokat pontos áron eladni, megveszem én azokat, ugyazintén

urasságoktól levetett ruhákat

a legeslegmagasabb áron.

Kivánatra házhoz is megyek.

Roth A.

bútorvétel és eladás.

Árpád-tér 4. sz. (a zsidótemplommal szemben). 1471

Arad legrégibb kerékpár és varrógép javító műhelye és raktára, Szabadság tér 7. sz.

Hammer Vilmos

villany-műszerész.

Telefon szám 96.

Elsőrendű drezdai kerékpárok.

Raktáron

Singer karikahajós varrógépek

műhelyezésre, továbbá

zajtalan járású Singer varrógépek 32 fűtőért öt évi jótállás mellett.

Villanycsengő

és 1891

telefon-berendezést

szakszerűen és jótállás mellett vállalok. — Nagy raktár kerékpár és varrógép alkatrészekben.

Kétezer hold

erdőterület
makkoltatásra
kiadó.

Bővebbet: Deutsch Vilmos,
Tauoz. Telefonszám 4. 1950

Olcsó

nagy boroshordók.

1 darab 60 és 1 darab 70 hektoliteres

új boroshordó

kitűnő finom és erős fából, 12 vasabronccsal, az ajtó rézkupás zárral 1944

olcsó áron eladó

Nejerhleba Nándor

kádármesternél Világoson, (Aradmegye) aradi út 158. szám.

A hordók azonnal megtekinthetők.

575—1903. gsz.

Hirdetmény.

A városi állatállomány részére 1903—1904. évben 500 métermázsas zab szükséges.

Felhívjuk a szállítási szándékozókat, hogy a mintát f. hó 15. ig a kamarási hivatalnak ajánlat kíséretében átadják.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1903. évi szeptember hó 7-én tartott üléséből.

Kiadta:

Dr. Angel, s. k. aljegyző.

Exelsior angol izzófényharisnya az ujjkor legnagyobb találmánya.

Exelsior angol izzófényharisnya adja a legszebb világitást.

Exelsior angol izzófény által légszűrő megtakarítás

Exelsior angol izzófény a legtartósabbak.

Exelsior már a kül és belső dőn be van vezetve.

Exelsior Aradon gyárakban, hivatalokban és kereskedőknél kiprobáltatott és igen jónak találtatott.

Exelsior legolcsóbb, mert darabja 50 fillér.

Exelsior Magyarország képviselője

Fischer Lipót

Arad, Szabadság-tér 9.

Exelsior egyedüli elárúsítója Aradon csakis

Guttmann Samu

fűszerkereskedő

Rákóczy- és Forray-utca sarkán.

1498

Telefon 212. szám.

A legjobb fémtisztító szer

ma és az is marad az

AMOR

fémtisztító gyönyörű fényvel.

Mindenütt kapható 14, 20 és 30 filléres dobozokban.

Gyáros: Lubezynski & Co., Berlin N. O. Ugyeljünk az „Amor” védjegyre.

1061

Ezen üzlet szolid és olcsó kiszolgálása révén általánosan ismert!

Nem csoda,

nagy csodálkoznak a felett, hogyan vagyok képes valódi fémtisztító tiszta arany ékszert és finom pontos járatu órákat oly rendkívül olcsón elárúsítani. Mint például:

Egy szépen díszített rem. nickel anker óra 2 frt. 30 kr.

Egy nagyon finom vasuti nickel óra 3 forintért.

Egy erős finom aczéll rem. óra 3 frt. — kr.

Egy háromfedeles tula rem. óra 5 frt. 50 kr.

Arany és ezüst női órák rendkívül olcsón.

Arany gyűrűk, pl. 5 soros tiszta arany 15 kövel 4 frt. 60 kr.

Arany láncokat csak az arany értékért és csak ély fagon díj

Ebresztő órák 1 frt 70, 1 frt 90 krjával.

Órákért és órajavításokért, a melyeket saját magam javítok, 3. évi jótállást vállalok.

Zálogezédula és törött vagy használt aranyért a legmagasabb árt fizetem

Tisztelettel:

Zinner Vilmos,

művészi és ékezetes Arad, Forray-utca 2/b.

Vidéki megrendelések lelkisimoréttal lesznek eszközölve.

318

Szőlőszállításra legalkalmasabbnak olismert

szabad. farekeszeinket

gyártelepünk felosztása folytán

mélyen az eredeti áron alul adjuk el.

Fagyapot minden rekeszhez ingyen!

Kedvezményes szállítási díjak!

MUNK H. és FIAI

Maros-Szlatina, Aradmegye.

Képviselő Arad és Vidéke részére:

1746

SCHAFER HENRIK,

Arad, Andrássy-tér. — Telefon 208. sz.